

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr / /

Rady Gminy Rytró

z dnia 2016 roku

***Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-
przestrzennych Gminy Rytró wraz ze wskazaniem
obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji***

Rytró, styczeń 2016

Spis treści

1	WSTĘP	5
2	CHARAKTERYSTYKA GMINY	6
2.1	Zjawiska społeczne.....	7
2.2	Zjawiska gospodarcze.....	14
2.3	Zjawiska środowiskowe.....	15
2.4	Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne	16
2.5	Zjawiska techniczne.....	17
3	Metodologia wyboru obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.....	18
4	Uwarunkowania społeczne, przestrzenne, gospodarcze i infrastrukturalne gminy.....	20
4.1	Diagnoza zjawisk społecznych	20
4.1.1	Czynniki związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym	20
4.1.2	Czynniki bezpieczeństwa	25
4.1.3	Czynniki demograficzne	28
4.1.4	Aktywność mieszkańców	29
4.2	Diagnoza zjawisk techniczno-środowiskowych	29
4.2.1	Czynniki gospodarcze	29
4.2.2	Czynniki przestrzenne	30
4.2.3	Czynniki techniczno-środowiskowe	30
4.3	Wybór obszarów zdegradowanych wraz z uzasadnieniem.....	33
5	Wskazanie obszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem.....	35
5.1	Podobszar 1: Rytko - centrum	35
5.2	Podobszar2: Sucha Struga - centrum	37

Spis tabel

Tabela 1. Wskaźniki z zakresu społecznego	24
Tabela 1. Wskaźniki z zakresu czynników bezpieczeństwa	27
Tabela 2. Wskaźniki z zakresu czynników demograficznych	28
Tabela 3. Wskaźnik z zakresu aktywności mieszkańców	29
Tabela 4. Wskaźnik z zakresu zjawisk techniczno-środowiskowych	33
Tabela 5. Wartości wskaźnika sum standaryzowanych dla zjawisk społecznych	34
Tabela 6. Wartości wskaźnika degradacji	34
Tabela 6. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Rytró	35
Tabela 8. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Sucha Struga	37

Spis wykresów

Wykres 1. Piramida wieku w 2014 r.	7
Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego	8
Wykres 3. Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności	9
Wykres 4. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych	10
Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych	11
Wykres 6. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca	12
Wykres 7. Zasięg korzystania z pomocy społecznej	12
Wykres 8. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	13
Wykres 9. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	14
Wykres 10. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób prawnych na jednego mieszkańca	15
Wykres 11. Udział korzystających ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności	17
Wykres 12. Liczba korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	21
Wykres 13. Liczba korzystających z pomocy społecznej w wieku 65 lat i więcej na 100 osób w wieku poprodukcyjnym	21
Wykres 14. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym	22
Wykres 15. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	22
Wykres 5. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	23
Wykres 15. Liczba dzieci objętych opieką przedszkolną na jedno dziecko w wieku 3-5 lat	23
Wykres 17. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	25
Wykres 18. Liczba kolizji drogowych na 1 tys. ludności	26
Wykres 19. Liczba kradzieży i rozbojów na 1 tys. ludności	26
Wykres 20. Udział osób w wieku 65 i więcej w ogólnej liczbie ludności	28
Wykres 24. Liczba interwencji OSP na 1 tysiąc ludności	33

Spis rysunków

Rysunek 1. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu w 2014 roku	6
Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w 2014 roku	8
Rysunek 3. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2014 roku	9
Rysunek 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku	13
Rysunek 5. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób prawnych w 2014 roku	15
Rysunek 6. Udział osób korzystających z wodociągu w ogólnej liczbie ludności w 2014 roku	16
Rysunek 10. Liczba zapisanych czytelników do biblioteki na 100 mieszkańców	29
Rysunek 10. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysiąc ludności w 2014 r.	30

Rysunek 11. Stężenie pyłu zawieszonego PM10 – kryterium ochrony zdrowia.....	31
Rysunek 12. Stężenie pyłu zawieszonego PM2,5 – kryterium ochrony zdrowia.....	31
Rysunek 13. Zagrożenie azbestem.....	32
Rysunek 13. Liczba zabytków wpisanych do gminnego rejestru zabytków na 1 km ²	32
Rysunek 14. Obszary zdegradowane w Gminie Ryty	34
Rysunek 15. Podobszar rewitalizacji Ryty - centrum z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru	36
Rysunek 16. Podobszar rewitalizacji <i>Sucha Struga - centrum</i> z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru	38

1 WSTĘP

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza - wywołane procesem globalizacji oraz transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej - spowodowały szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach jednostek samorządu, takich jak degradacja tkanki materialnej oraz narastające problemy w sferze społeczno-gospodarczej. W takiej sytuacji szczególnego znaczenia zaczęło nabierać **planowanie** oraz **realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych**, obejmujących sferę przestrzenną, społeczną, gospodarczą, środowiskową i kulturową, a tym samym odpowiadających na indywidualny zestaw zidentyfikowanych problemów danego obszaru.

Na potrzeby projektowania i wdrażania interwencji w ramach procesu rewitalizacji, współfinansowanych środkami Unii Europejskiej, rewitalizację należy rozumieć jako: **wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.**

Udział w takim procesie jest ważny dla wielu osób i podmiotów z obszaru objętego działaniami rewitalizacyjnymi – w tym dla samorządu gminy, mieszkańców tego miejsca, organizacji społecznych, przedsiębiorców, zaś w szczególności w sposób wszystkich grup społecznych zagrożonych kryzysem na obszarze objętym procesami rewitalizacyjnymi.

Opracowane *Diagnozy zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych Gminy Rytyro wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* inicjuje działania związane z rewitalizacją Gminy Rytyro. Celem *Diagnozy* jest wskazanie, za pomocą zobjektywizowanych metod i wskaźników tej części Gminy Rytyro, która charakteryzuje się szczególnie intensywną koncentracją szeregu niekorzystnych zjawisk. **Analiza zagadnień społecznych**, a w drugiej kolejności także **gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, techniczno-budowlanych** pozwoliła dokonać pełnej diagnozy problemów i zagrożeń, **wskazać obszary o największej koncentracji zjawisk kryzysowych, a w konsekwencji wyznaczyć obszary zdegradowane i obszary poddane rewitalizacji.**

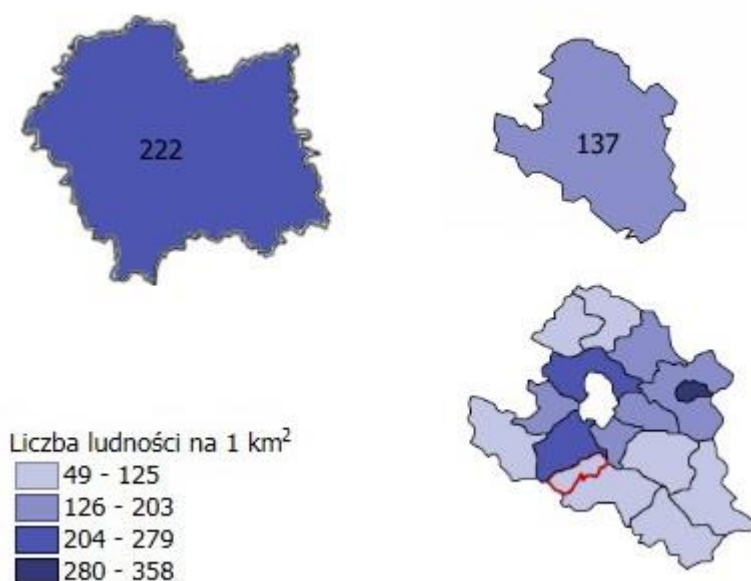
Diagnoza została opracowana zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dziennik Ustaw 2015 Poz. 1777 tom 1) oraz Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 opracowanymi przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju (MIiR/H 2014-2020/20(01)/07/2015) w lipcu 2015 roku.

2 CHARAKTERYSTYKA GMINY

Na potrzeby *Gminnego Programu Rewitalizacji* (GPR) charakterystyka gminy Rytko została przygotowana w sześcioletnim horyzoncie czasowym, dla lat 2009 – 2014. Ponadto, w celu lepszego zobrazowania zjawisk tło analiz stanowią analogiczne wskaźniki dla powiatu nowosądeckiego oraz województwa małopolskiego, w tym samym okresie. Charakterystyka gminy składa się z analizy pięciu obszarów wyróżnionych zgodnie z definicją zawartą w *Ustawie z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji* i *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* przygotowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Obejmują one kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe.

Gmina Rytko położona jest w centrum Beskidu Sądeckiego, w dolinie Wielkiej Rostki i Popradu, obejmuje powierzchnię 41,92 km². Praktycznie przez środek gminy przebiega droga krajowa DK87. Czas połączenia drogowego z Krakowem wynosi 104 minut oraz 19 minut z Nowym Sączem. Przez gminę Rytko przebiega również linia kolejowa, która umożliwia dojazd do stolicy subregionu w 18 minut¹. W gminie Rytko mieszka obecnie 3,9 tys. mieszkańców, a ich liczba systematycznie rosła od 2009 roku. Przełożyło się to także na rosnącą gęstość zaludnienia, która w 2014 roku wynosiła 92 osób na km².

Rysunek 1. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu w 2014 roku

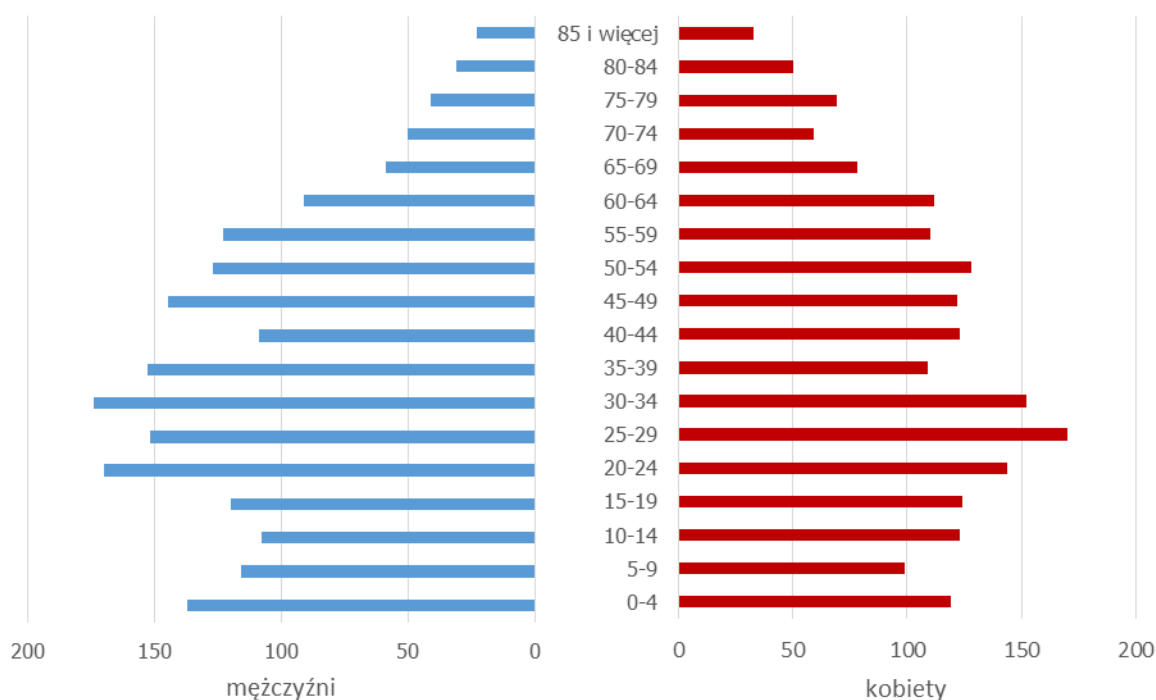

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W gminie Rytko proporcja liczby kobiet do mężczyzn była wyrównana (na 100 kobiet przypadało 100 mężczyzn). Zmiany demograficzne mające miejsce w całym kraju można było również zauważyć w gminie Rytko; wykres przedstawiający piramidę wieku zwraca uwagę na niekorzystne jej zwięzanie się w dolnej części, co jest związane z systematycznie malejącym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym - w roku 2009 było to 23,6%, a w roku 2014 spadło do zaledwie 21,9%.

¹ Na podstawie Bazy Informacji Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego

Wykres 1. Piramida wieku w 2014 r.

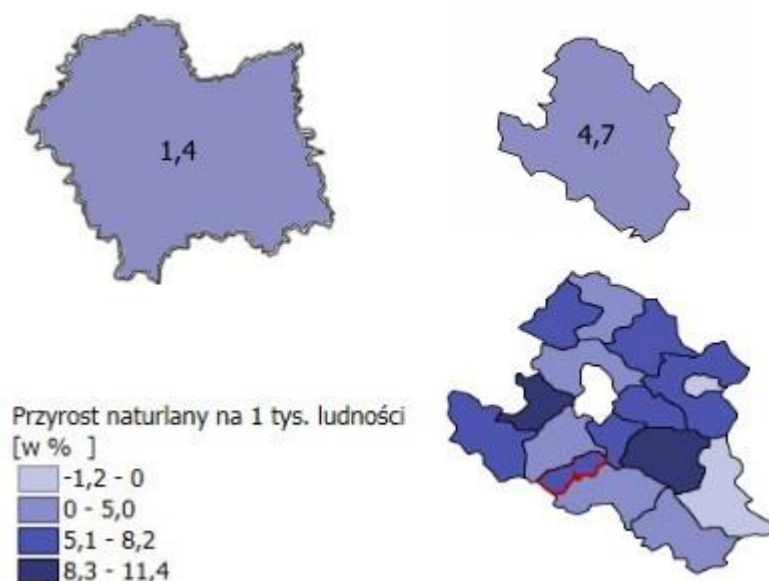
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.1 Zjawiska społeczne

Najbardziej istotnym w kontekście GPR zgodnie z *Ustawą o rewitalizacji* i ministerialnymi wytycznymi są zjawiska społeczne, a w szczególności takie kwestie jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego oraz niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto do obszaru społecznego zostały przypisane również zagadnienia z zakresu demografii. Poniżej zaprezentowano syntetyczny przegląd podstawowych danych:

- Podobnie jak w województwie małopolskim i powiecie nowosądeckim, w gminie Rytko w ostatnich latach liczba mieszkańców systematycznie rosła. Ma to związek z utrzymującym się, dodatnim przyrostem naturalnym, którego wartość w latach 2009-2014 była wyższa od wartości tego wskaźnika dla Małopolski. Relacja pomiędzy przyrostem naturalnym dla gminy Rytko i dla powiatu nowosądeckiego w tym czasie była zmienna. W 2013 roku wartości te wynosiły odpowiednio 2,1‰ i 4,8‰, natomiast w 2014 roku 5,5‰ i 4,7‰.

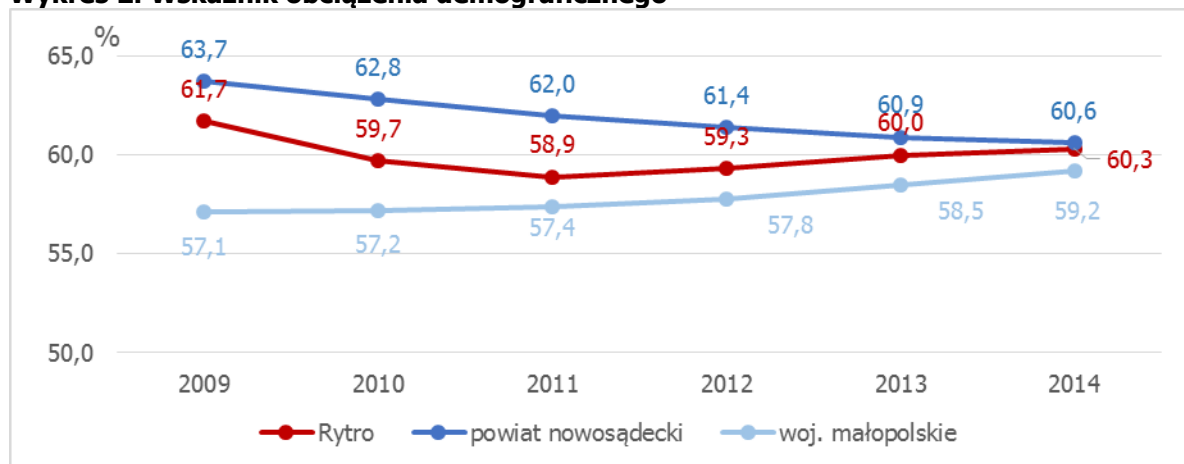
Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W latach 2009-2011, podobnie jak w powiecie, w gminie odnotowano korzystne zjawisko malejącego wskaźnika obciążenia demograficznego, czyli liczby osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W następnych latach, gdy w gminie wskaźnik ten wzrastał to w powiecie malał. W przypadku Małopolski wskaźnik ten systematycznie wzrastał.

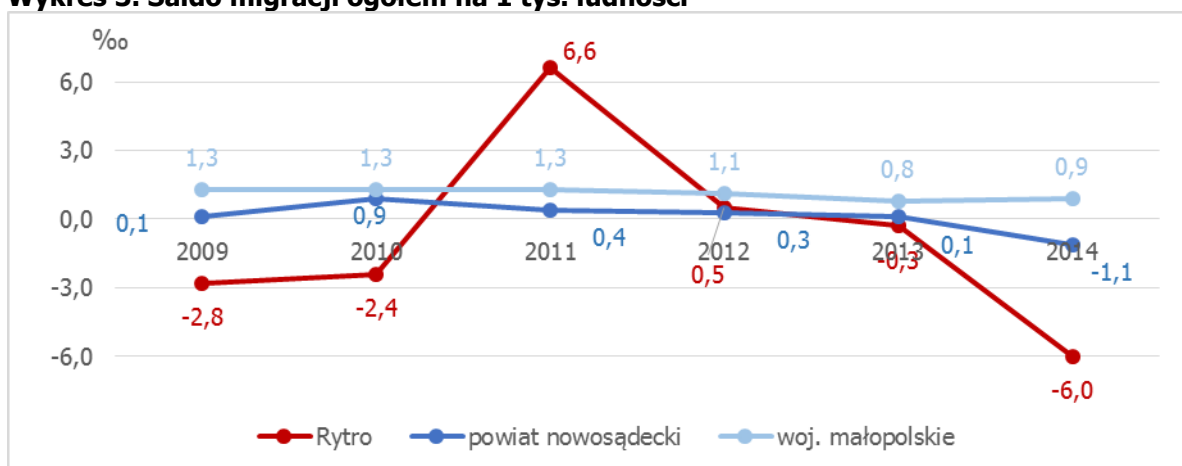
Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W latach 2009-2014 saldo migracji, czyli różnica pomiędzy liczbą osób przyjeżdżających i wyjeżdżających na stałe do Rytró, wahało się pomiędzy wartościami dodatnimi i ujemnymi – największy odpływ ludności miał miejsce w roku 2014. W tym samym czasie w Małopolsce saldo to było cały czas dodatnie, a w powiecie tylko w 2014 roku było ujemne.

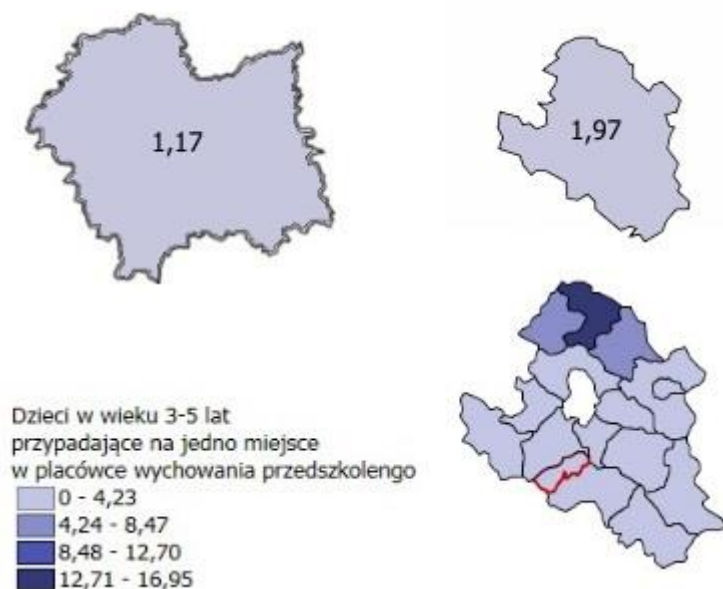
Wykres 3. Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Na obszarze gminy funkcjonują obecnie 2 przedszkola. W analizowanym okresie: liczba przedszkoli wzrosła o jedną placówkę (w 2013 roku).
- Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego do roku 2013 rosła. W 2014 roku nastąpił spadek i liczba dzieci na miejsce wyniosła 1,35 i była najkorzystniejsza w porównaniu do poprzednich lat, jednak ciągle na wyższym poziomie niż średnia liczba dostępnych miejsc dla całego województwa. W powiecie nowosądeckim sytuacja była niekorzystniejsza niż w gminie Rytko i liczba dzieci w wieku 3-5 lat na jedno miejsce w placówce była wyższa.

Rysunek 3. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2014 roku

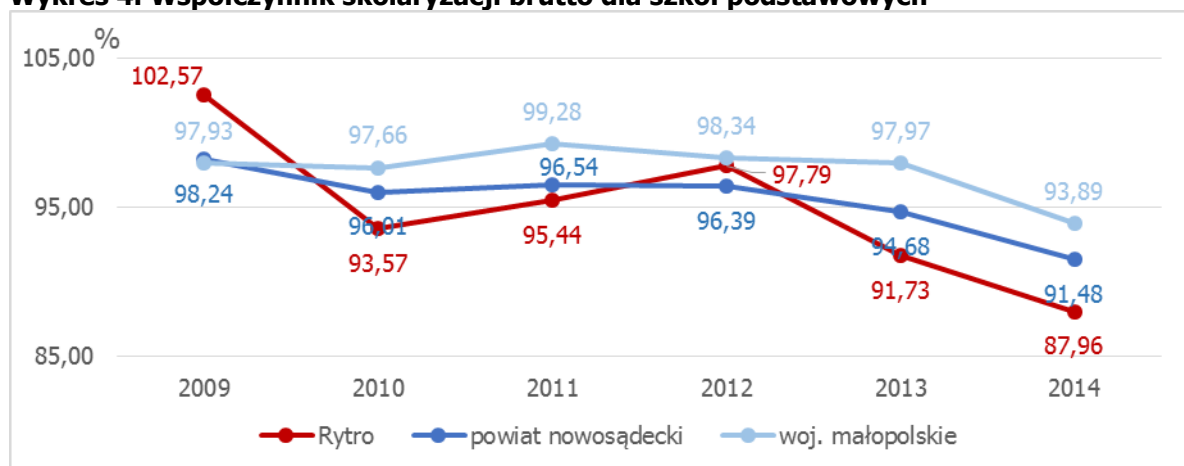
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W całym badanym okresie liczba szkół podstawowych w gminie Rytko utrzymuje się na stałym poziomie 1 placówki, w tym okresie liczba szkół w województwie i powiecie wahała się.
- W 2012 roku do użytku uczniów szkół podstawowych przeznaczone były 63 komputery, wszystkie miały dostęp do Internetu. Na jeden komputer z dostępem

do Internetu przypadało średnio 9,46 ucznia, czyli o 0,24 więcej w porównaniu do Małopolski i 0,41 więcej niż w powiecie.

- W 2014 roku współczynnik skolaryzacji brutto² dla szkół podstawowych wyniósł 87,96% i spadł o 3,77 punktu procentowego w porównaniu z rokiem poprzednim. W tym czasie spadek odnotowano również w porównywanych jednostkach terytorialnych i wynosił on odpowiednio 4,08 punktu procentowego dla Małopolski i 3,20 punktu procentowego dla powiatu. W całym analizowanym okresie współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w gminie Rytko przyjmował wartości niższe niż w województwie. Relacje wskaźnika dla gminy i powiatu były zmienne.

Wykres 4. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych

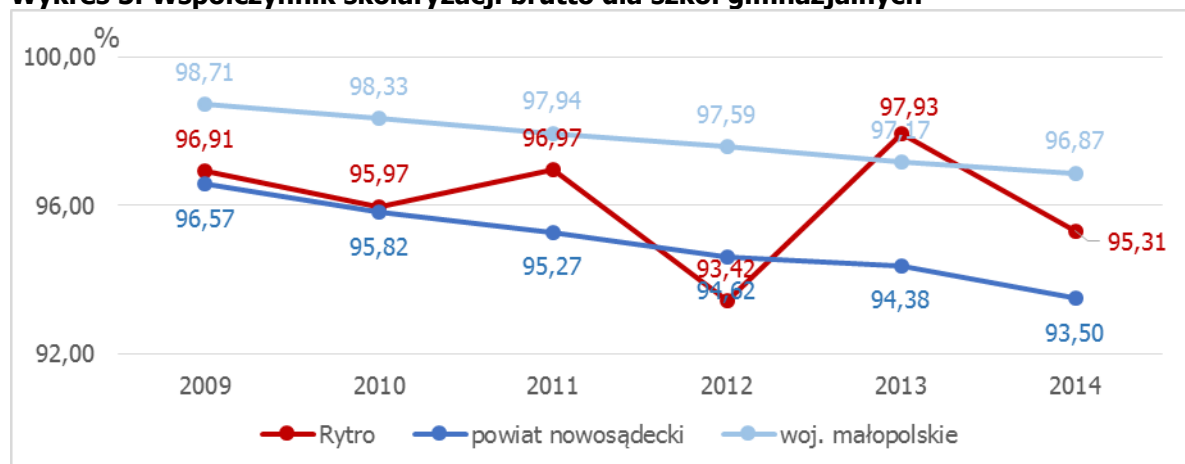

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Średni wynik sprawdzianu w szkołach podstawowych w gminie Rytko w 2014 roku wyniósł 56,8%, a w 2013 roku 53,1%. W obu przypadkach wyniki te były niższe niż średni procentowy wynik dla całego województwa małopolskiego oraz powiatu.
- W latach 2009-2014 liczba szkół gimnazjalnych utrzymywała się na stałym poziomie (1 placówka), natomiast w Małopolsce tym okresie odnotowano wzrost liczby szkół. W powiecie nowosądeckim nastąpił spadek o jedną szkołę w porównaniu z 2013 rokiem.
- W 2012 roku do użytku uczniów szkół gimnazjalnych przeznaczone było 28 komputerów, wszystkie z dostępem do Internetu. Na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało średnio 4 uczniów, czyli o 6 osób mniej w porównaniu ze średnią dla Małopolski i o ponad 5 osób mniej niż w powiecie.
- W 2014 roku współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych wyniósł 95,31% i spadł o 2,62 punktu procentowego w stosunku do roku poprzedniego. Spadek o niecały punkt procentowy odnotowano natomiast w porównywanych jednostkach terytorialnych. W całym analizowanym okresie współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych w gminie Rytko przyjmował niższe wartości niż w województwie (wyjątek w 2013 roku).

² Udział wszystkich osób uczących się na danym poziomie do ogółu osób będących w wieku przypisanym temu poziomowi kształcenia

Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych

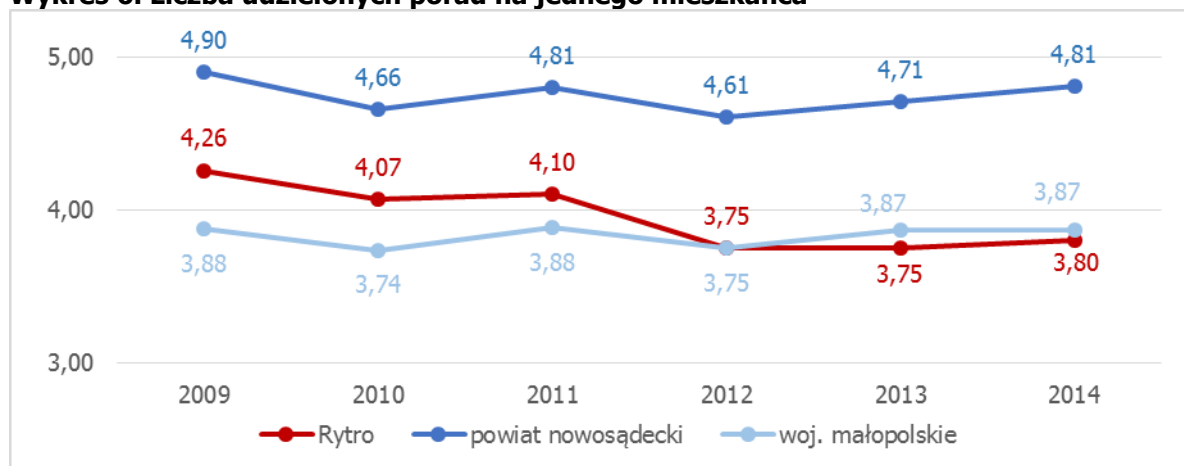
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Wyniki egzaminu gimnazjalnego w gminie Rytko były wyższe od średniej dla powiatu, we wszystkich zakresach przedmiotowych (wyjątek wiedza o społeczeństwie). W zestawieniu z wynikami dla województwa prezentowały się różnie:
 - język polski: Rytko – 77,6%, powiat – 69,3%, województwo – 70,3%,
 - matematyka: Rytko – 51,9%, powiat – 46,6%, województwo – 50,33%
 - historia i wiedza o społeczeństwie: Rytko – 57,8%, powiat – 59,1%, województwo – 61,1%,
 - przedmioty przyrodnicze: Rytko – 54,1%, powiat – 51,5%, województwo – 54,5%,
 - język angielski poziom podstawowy: Rytko – 65,4%, powiat – 60,7%, województwo – 67,9%.

Podobnie w 2013 roku średnie procentowe wyniki egzaminu gimnazjalnego były wyższe niż wyniki w powiecie (wyjątek stanowiła historia i wiedza o społeczeństwie oraz przedmioty przyrodnicze).

- W gminie Rytko w 2014 roku wg danych GUS w 2014 roku działały 2 kluby sportowe (podobnie jak w 2012 roku), w których liczba ćwiczących wzrosła ze 161 osób do 188 osób.
- Na terenie gminy działała jedna przychodnia (w 2013 roku działały dwie), w których udzielono łącznie 15,9 tys. porad medycznych – wzrost o 0,2 tys. w porównaniu z rokiem poprzednim. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca oscylowała od 3,75 do 4,26 i była mniejsza od liczby porad udzielonych na jednego mieszkańca powiatu oraz województwa (od 2013 roku).

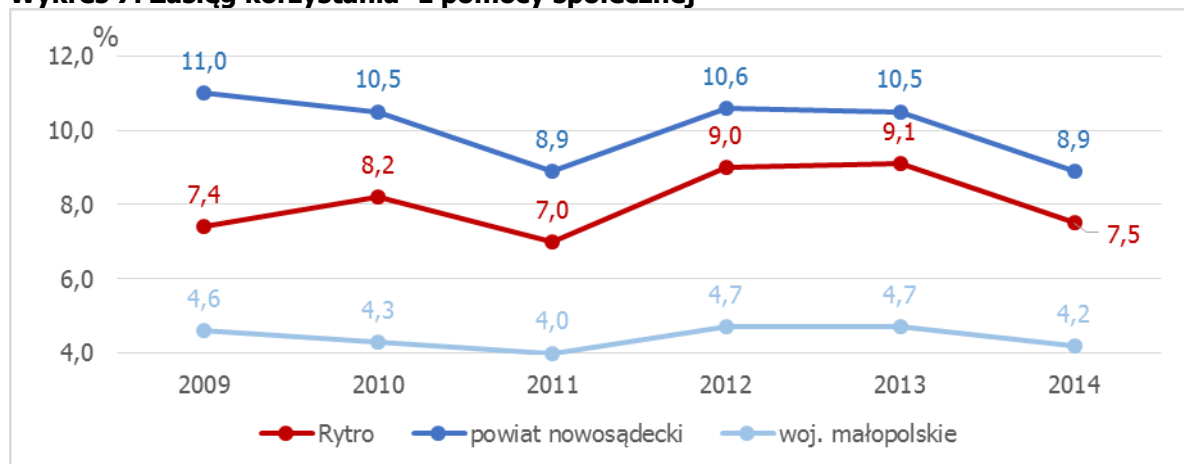
Wykres 6. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W latach 2010-2013 mieszkańcy gminy mieli do dyspozycji dwie apteki, a w 2014 roku już tylko jedną. Jej obciążenie liczbą osób w 2014 roku wzrosło dwukrotnie w stosunku do roku poprzedniego do poziomu 3,8 tys. osób. W porównaniu z województwem było większa 0,9 tys. osób a z powiatem mniejsze o blisko 1 tys. mieszkańców.
- W gminie nie funkcjonowała żadna placówka stacjonarnej pomocy społecznej.
- W latach 2011-2014 spadła liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, a od 2010 roku liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, w tym liczba gospodarstw poniżej kryterium dochodowego. W 2014 roku w województwie i powiecie odnotowano spadek wszystkich trzech wartości.
- W gminie Rytko w latach 2010-2014 zmniejszył się udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem. Udział ludności poniżej kryterium dochodowego spadł tylko w ostatnim roku.

Wykres 7. Zasięg korzystania³ z pomocy społecznej

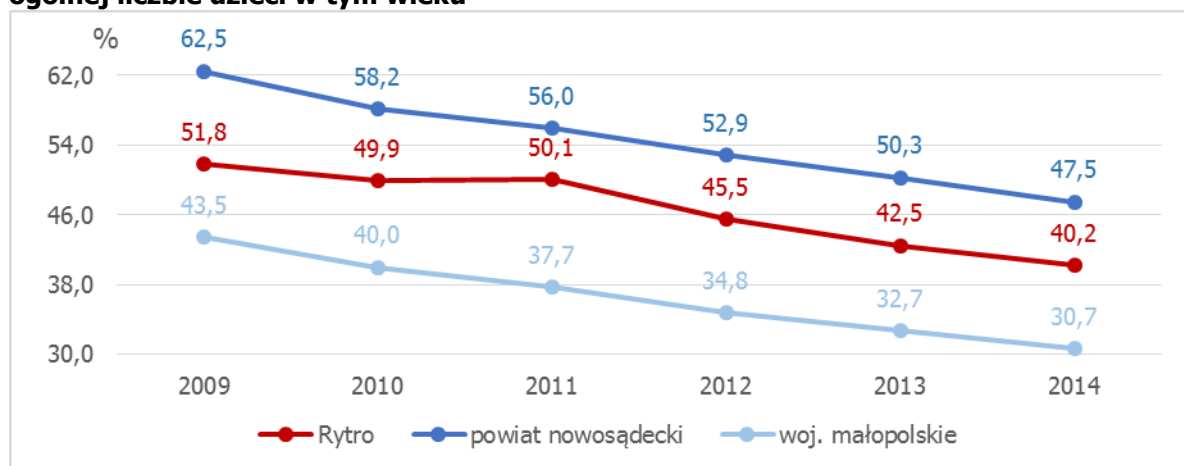

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

³ Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem

- W przypadku wszystkich trzech analizowanych jednostek terytorialnych nastąpił spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci do lat 17 oraz spadek udziału dzieci w wieku do lat 17, które otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (wyjątek dla gminy Rytko w 2011 roku). Udział ten, dla gminy Rytko w latach 2009-2014, był zawsze wyższy o kilka do kilkunastu punktów procentowych od średniej dla województwa, a niższy od średniej dla powiatu.

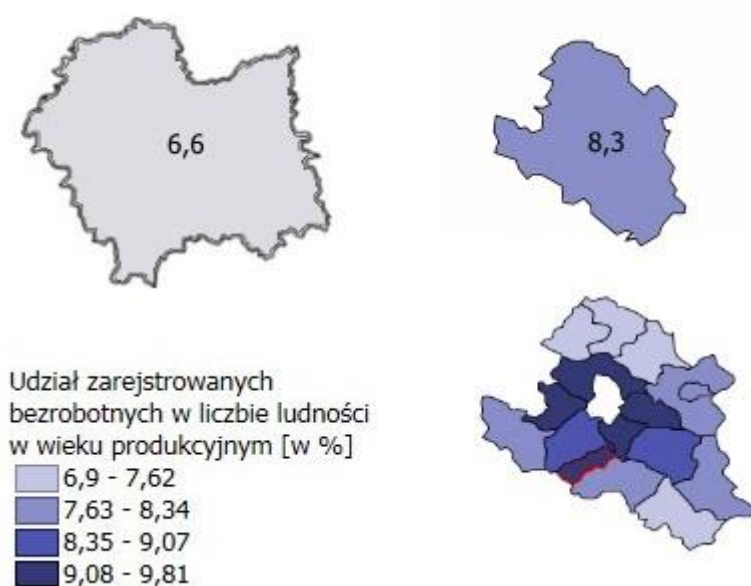
Wykres 8. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W roku 2013 i 2014 spadła liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy oraz ich udział w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym. Od dwóch lat wystąpił spadek obu wartości z poziomu 285 do poziomu 236 bezrobotnych (tj. udział bezrobotnych z 11,8% do 9,8%). Analogicznie prezentowała się sytuacja w powiecie nowosądeckim. Podobnie jak w Małopolsce i powiecie nowosądeckim, kobiety stanowiły nieznacznie liczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych.

Rysunek 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

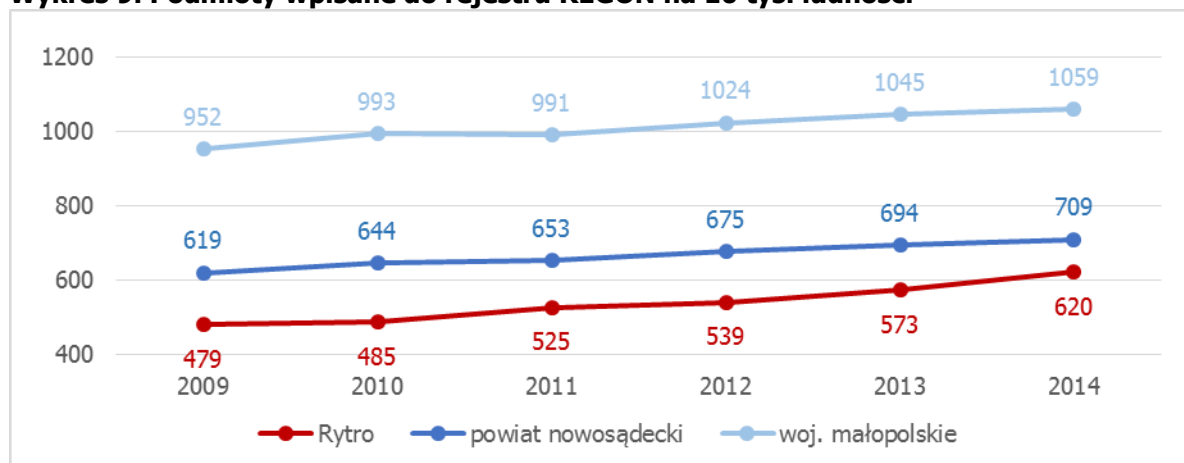
- W 2014 roku w gminie Rytko działała jedna biblioteka, w pełni przystosowana dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W ciągu ostatnich lat liczba czytelników rosła szybciej, niż wielkość księgozbioru, co oznacza mniejszą liczbę książek dostępnych dla jednego czytelnika biblioteki. Jednocześnie mieszkańcy gminy Rytko mieli gorszy „dostęp” do księgozbioru od przeciętnego mieszkańca województwa czy też powiatu - na przestrzeni analizowanych lat liczba woluminów przypadających na 1 tys. ludności w Małopolsce i w powiecie była nieznacznie wyższa.

2.2 Zjawiska gospodarcze

Kolejnym obszarem, który został wytypowany zgodnie z *Ustawą* do analizy jest obszar gospodarczy. Koncentruje się on na zjawiskach związanych z przedsiębiorczością oraz kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Sytuacja gminy Rytko przedstawia się w tym zakresie w sposób następujący:

- W 2014 roku na terenie gminy do rejestru REGON były wpisane 620 podmiotów gospodarczych – nastąpił wzrost w porównaniu z 2009 rokiem. Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było w Sekcji F, w Dziale 41 – *roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków* (55 podmiotów) a następnie w Sekcji G, w Dziale 47 – *sprzedaż detaliczna* (19 podmiotów). Pod względem wielkości dominowały mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające od 0-9 osób. Podobnie prezentowała się sytuacja w województwie i powiecie, tzn.: liczba podmiotów systematycznie rosła, przeważały podmioty w Sekcji F w Dziale 41 (dla powiatu) i Sekcji G w Dziale 47 (dla województwa) oraz o wielkości zatrudnienia 0-9 osób. W całym badanym okresie, w porównaniu z województwem i powiatem, w gminie Rytko wskaźnik przedsiębiorczości przyjmował niższe wartości.

Wykres 9. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

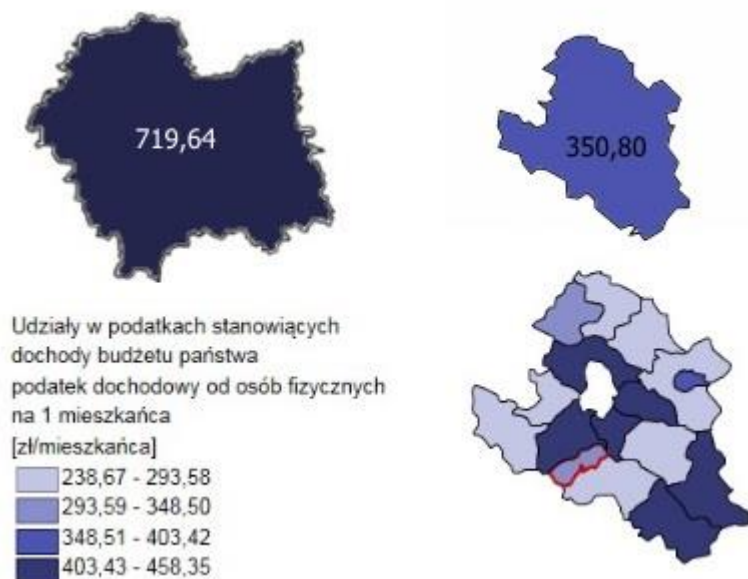

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Ze względu na brak dostępnych danych przedstawiających wprost kondycję finansową przedsiębiorstw na poziomie gmin, do analizy wykorzystana została informacja o podatku dochodowym od osób prawnych⁴, która jest pochodną wyników finansowych przedsiębiorstw.

⁴ Pozycja z dochodów własnych gmin – udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT).

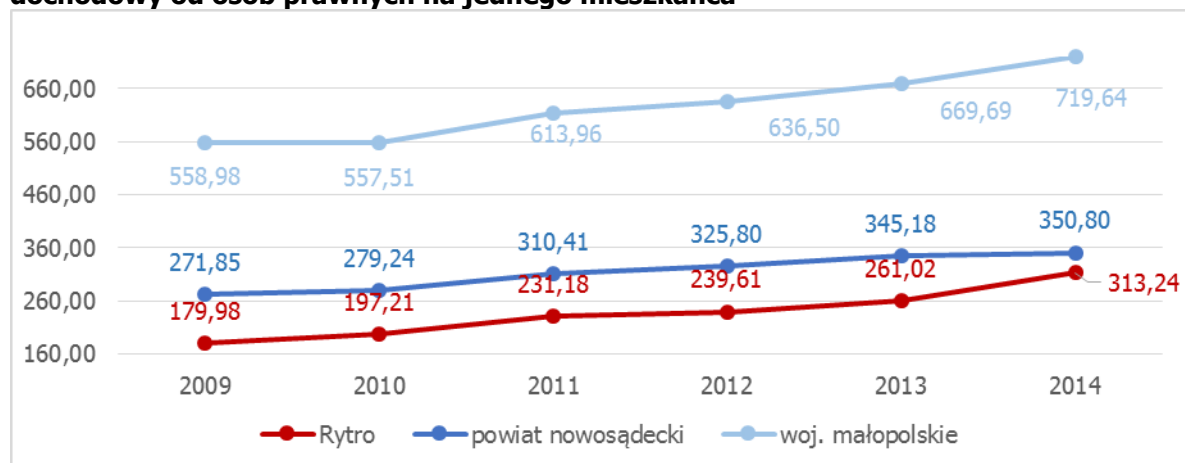
Rysunek 5. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób prawnych w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W 2014 roku pozycja ta w dochodach własnych gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiła 313,24 zł, średnia dla gmin w powiecie jest 1,1 razy większa, natomiast przeciętna dla gmin w Małopolsce⁵ jest 2,3 razy większa. Zwrot do budżetu gminy z tytułu podatku CIT w gminie Rytró na jednego mieszkańca malał z poziomu 3,27 zł w 2009 roku do poziomu 1,24 zł w 2014 roku.

Wykres 10. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób prawnych na jednego mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.3 Zjawiska środowiskowe

Kolejnym obszarem zdefiniowanym w *Ustawie* i *Wytycznych*, w którym należy badać zjawiska kryzysowe, są kwestie związane z jakością środowiska. Obszar ten powiązany jest

⁵ Z miastami na prawach powiatów.

ze standardami środowiska, w tym z gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. Podstawowe dane dotyczące tego obszaru są następujące:

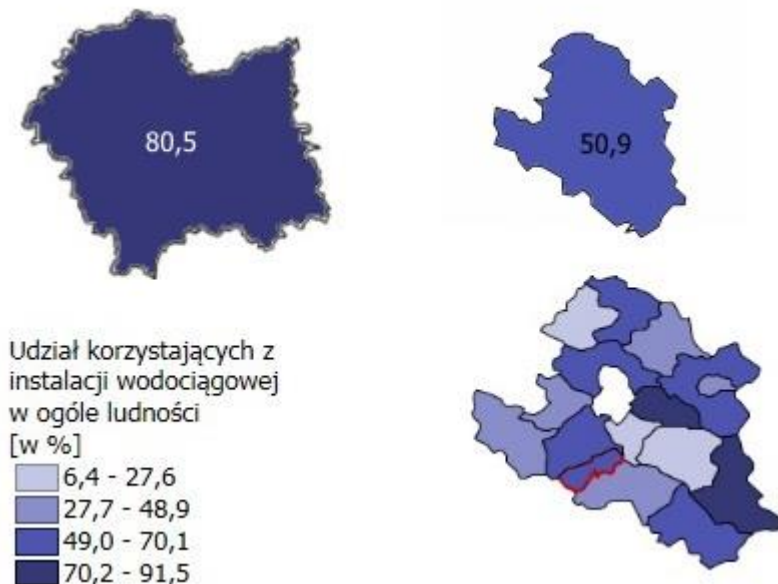
- Praktycznie cała powierzchnia gminy objęta jest różnymi formami prawnej ochrony środowiska naturalnego: Popradzki Park Krajobrazowy (77,5% powierzchni gminy), rezerwat przyrody Baniska (3,4% powierzchni gminy), a także liczne pomniki przyrody (4).
- Na terenie gminy znajduje się obszar Natura 2000: Ostoja Popradzka PLH120019.
- W gminie działała jedna oczyszczalnia ścieków, która obsługuje 58,9% ludności, czyli 25,0 punktu procentowego więcej niż w przypadku tego udziału dla powiatu i 3,8 punktu procentowego więcej niż odsetek ten w województwie.
- W 2014 roku aż 71,5% powierzchni gminy stanowiły lasy, dla województwa wskaźnik ten wynosił 43,9%, a dla powiatu 28,7%.

2.4 Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne

Czwartym z wytypowanych obszarów są zjawiska przestrzenno-funkcjonalne, które charakteryzują: wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stan tej infrastruktury, dostęp i jakość podstawowych usług, dostępność komunikacyjna:

- W 2014 roku udział osób korzystających z wodociągu w ogólnej liczbie ludności wynosił 49,6%, natomiast wartość tego wskaźnika dla Małopolski wynosiła 80,5%, a dla powiatu nowosądeckiego 50,9%.

Rysunek 6. Udział osób korzystających z wodociągu w ogólnej liczbie ludności w 2014 roku

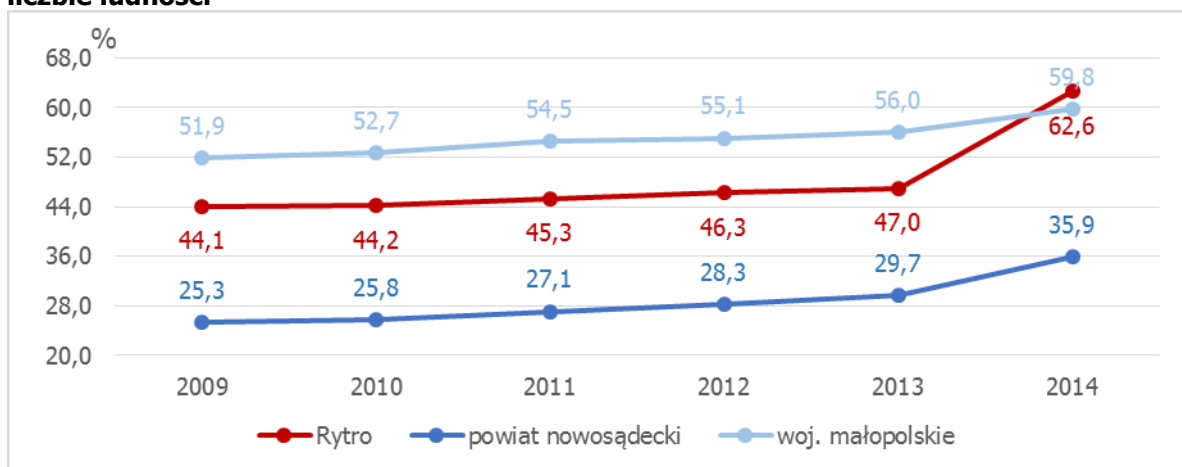

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na 100 km² od roku 2009 systematycznie rosła do poziomu 77,3 km na km². W województwie wartość tego wskaźnika wynosiła 89,0, km na km² a w powiecie 55,7 km na km², również rosnąc od 2009 roku. Udział mieszkańców gminy korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosił 62,6% (59,8% województwo, 35,9% powiat) i wzrósł w porównaniu z 2009 rokiem o 18,5 punktu procentowego. W tym samym czasie w powiecie

odnotowano wzrost o 10,6 punktów procentowych, a w województwie o 7,9 punktów procentowych.

Wykres 11. Udział korzystających ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.5 Zjawiska techniczne

- W gminie było 872 mieszkań w 847 budynkach mieszkalnych (wzrosty od 2009 r.). Na jedno mieszkanie przypadały ponad 4 osoby. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 90,5 m², czyli 20,5 m² na osobę. Gmina dysponuje obecnie trzema mieszkaniami socjalnymi.
- W październiku 2015 roku do rejestru zabytków nieruchomości województwa małopolskiego wpisane były jeden obiekt:
 - Rytró – ruiny zamku.

3 METODOLOGIA WYBORU OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I OBSZARÓW REWITALIZACJI

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opracowano diagnozę, która została przeprowadzona na podstawie wiarygodnych i mierzalnych danych pozyskanych z: Urzędu Gminy Rytró i jednostek organizacyjnych m.in. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rytrze, Gminnej Biblioteki Publicznej w Rytrze oraz Komendy Powiatowej Policji, Głównego Urzędu Statystycznego, Starostwa Powiatowego w Nowy Sączu. Ponadto w *Diagnozie* wykorzystano wyniki badań ankietowych mieszkańców i liderów lokalnych dotyczących oceny jakości życia i kluczowych problemów, postrzeganych przez mieszkańców, wyniki badania focusowego i warsztatów rewitalizacyjnych z kluczowymi interesariuszami w gminie Rytró.

Dla przestrzennego określenia problemów i potencjałów Gminę podzielono zgodnie ze strukturą jednostek pomocniczych na **sołectwa**. Jest to podział naturalny dla mieszkańców Gminy, a także umożliwia przeprowadzenie analizy zróżnicowania wewnątrzgminnego.

Biorąc pod uwagę, że rewitalizacja ma w pierwszej kolejności służyć poprawie jakości życia mieszkańców, uznano, że kwestie społeczne mają kluczowe i nadrzędne znaczenie dla wyznaczania obszarów zdegradowanych. Dla wyznaczonych obszarów przeprowadzono diagnozę wskaźników opisujących negatywne zjawiska społeczne takie jak: zakres korzystania z pomocy społecznej, ubóstwo, przestępczość, niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, niewielka dostępność podstawowych usług w dziedzinie oświaty, zdrowia, kultury.

W celu wskazania obszarów wymagających rewitalizacji, na podstawie szeregu wskaźników opisujących problemy społeczne zbudowano tak zwany **wskaźnik syntetyczny**.

Pierwszym etapem budowy wskaźnika syntetycznego jest normalizacja zmiennych w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali tzw. skali niemianowanej, czyli nie związanej z jednostką miary. Jest to zabieg konieczny z punktu widzenia poprawności obliczeń, ponieważ dzięki niemu różne rozpiętości zmiennych nie będą sztucznie nadawały wagi, czynnikom przyjmującym wartość z wyższych przedziałów. W trakcie normalizacji zmiennych przekształcono również desytymulanty w stymulanty. Jako stymulanty, na potrzeby wskazania obszarów zdegradowanych, przyjęte zostały zmienne, których wyższa wartość wstępowała w obszarach gminy kwalifikujących się jako obszary zdegradowane (np. liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców). Natomiast destymulantami były zmienne, których niższa wartość oznaczała bardziej problemowy obszar (np. liczba przedsiębiorstw na 1 000 mieszkańców). Obliczeń dokonano wg następujących wzorów:

$$Z_{ij} = \frac{x_{ij} - \min_i\{x_{ij}\}}{\max_i\{x_{ij}\} - \min_i\{x_{ij}\}} \quad \text{dla stymulant}$$
$$Z_{ij} = \frac{\max_i\{x_{ij}\} - x_{ij}}{\max_i\{x_{ij}\} - \min_i\{x_{ij}\}} \quad \text{dla destymulant}$$

gdzie:

- X_{ij} – to wartość i-tego obszaru (np. sołectwo) dla j-tej zmiennej,
- Z_{ij} – to zmienna po normalizacji.

Syntetyczną miarę, odzwierciedlającą sytuację obszarów w poszczególnych zakresach, utworzono przy użyciu metody sum standaryzowanych. Metoda sum

standaryzowanych należy do grupy metod bezwzorcowych porządkowania liniowego, zgodnego ze wzorem:

$$S_i = \sum_{j=1}^k Z_{ij} \quad i = 1, \dots, n$$

Wskaźnik sum standaryzowanych został skonstruowany na bazie wskaźników częściowych zaprezentowanych w rozdziale 4. Wskaźniki częściowe zsumowano.

Dla każdego obliczonego dla sołectwa wskaźnika syntetycznego, zasadniczo daną referencyjną jest średni wskaźnik sum standaryzowanych dla całej gminy, obliczony jako średnia arytmetyczna wskaźników syntetycznych dla sołectw. W analizie uwzględniono również pod uwagę rozrzut wskaźników syntetycznych, biorąc jako wielkość porównawczą 50% wartości maksymalnej wskaźnika syntetycznego.

Najwyższe wartości obliczonego wskaźnika sumarycznego oznaczają największą koncentrację negatywnych zjawisk społecznych na tych obszarach. Za obszar objęty kryzysem społecznym uznano wszystkie jednostki, w których wartość wskaźnika sumarycznego była wyższa niż zmienna referencyjna, w tym przypadku 50% wartości maksymalnej wskaźnika syntetycznego dla zjawisk społecznych.

Jednostki urbanistyczne, dla których **społeczny** wskaźnik syntetyczny będzie wyższy niż 50% wartości maksymalnego wskaźnika mogą być potencjalnie uznane za zdegradowane, pod warunkiem występowania w nich dodatkowo co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk techniczno-środowiskowych:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
- technicznych – w szczególności złego stanu obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, przede wszystkim w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Analizy zjawisk techniczno-środowiskowych dokonano w oparciu o: czynniki techniczne, środowisko gospodarcze, przestrzenne i przyrodnicze. Analogicznie, jak w przypadku zjawisk społecznych, został skonstruowany wskaźnik syntetyczny, a wskaźniki częściowe, poddano standaryzacji. Otrzymano sumaryczny wskaźnik czynników techniczno-środowiskowych, który określał koncentrację zjawisk negatywnych.

Ostatnim etapem diagnozy było wskazanie obszarów zdegradowanych, które wykazują kumulację negatywnych zjawisk społecznych, a dodatkowo w analizowanych czynnikach techniczno-środowiskowych wykazują nagromadzenie negatywnych cech. Na bazie wcześniej obliczonych wskaźników sum standaryzowanych skonstruowano **wskaźnik degradacji obszaru**, wyliczony jako suma dwóch wcześniej uzyskanych wskaźników.

4 UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE, PRZESTRZENNE, GOSPODARCZE I INFRASTRUKTURALNE GMINY

Przedmiotem niniejszego rozdziału jest analiza czynników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i techniczno-środowiskowych Gminy Rytro i wskazanie obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji na obszarze Gminy. Analizy dokonano zgodnie z zaleceniami wynikającymi z *Ustawy rewitalizacyjnej*, to znaczy w pierwszej kolejności dokonano pogłębionej analizy zjawisk społecznych, w tym w szczególności związanych z poziomem bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji, niskiego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym czy kulturalnym. Ponadto przeanalizowano pozostałe zjawiska (gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne i techniczno-środowiskowe). Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych z jednoczesnym występowaniem jednego lub więcej negatywnych zjawisk w pozostałych obszarach pozwoliła wskazać i wyznaczyć obszary o największej kumulacji zjawisk kryzysowych.

4.1 Diagnoza zjawisk społecznych

Diagnoza uwarunkowań społecznych w gminie Rytro opierała się na zestawie wskaźników dotyczących:

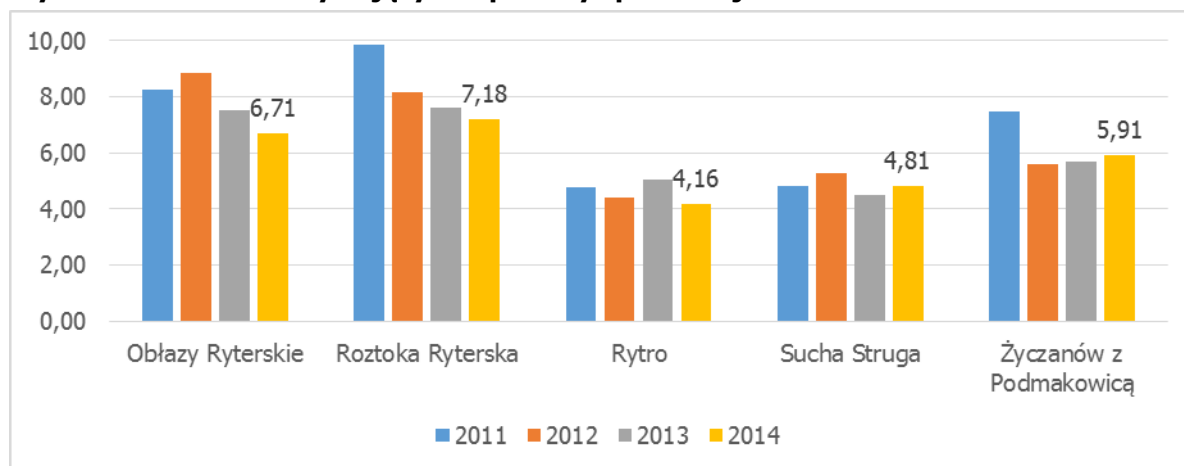
- czynników społecznych;
- czynników bezpieczeństwa;
- czynników demograficznych;
- aktywności mieszkańców.

4.1.1 Czynniki związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym

W celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych wytypowano listę 9 wskaźników (8 wskaźników pochodzi z informacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Rytro), które poddano analizie w wymiarze terytorialnym i czasowym. Diagnoza uwzględniała wpływ wszystkich zmiennych, natomiast komentarz analityczny koncentruje się na kluczowych wskaźnikach.

W latach 2011-2014 liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców wahała się od 4,2 do 9,8. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przeliczona na jednego mieszkańca, mówi o skali tego zjawiska i obrazuje sytuację materialno-bytową ludności danego sołectwa. W całym badanym okresie negatywnie pod względem omawianego wskaźnika wyróżniały się sołectwa: Obłazy Ryterskie i Rostoka Ryterska.

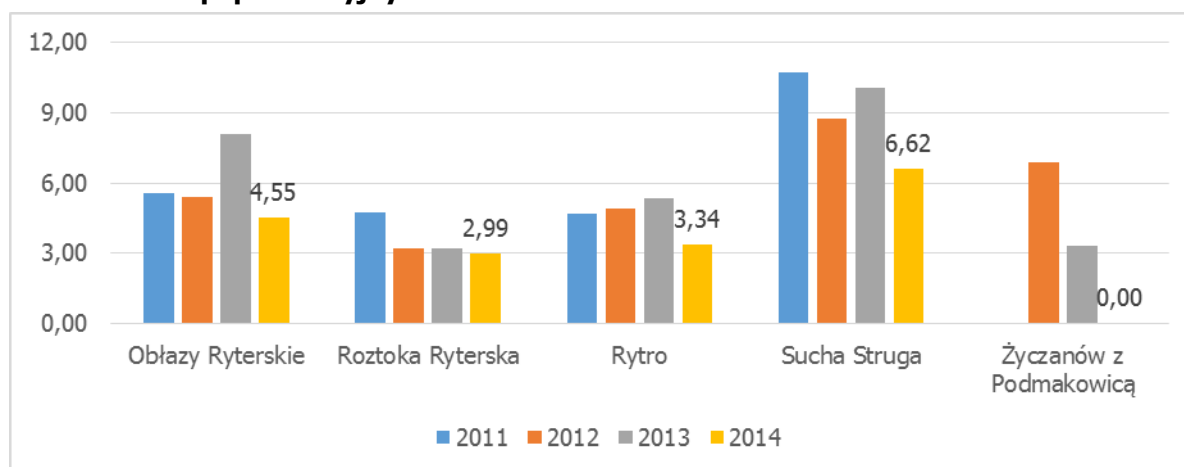
Wykres 12. Liczba korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rytrze

Wśród wskaźników związanych z korzystaniem ze środków pomocy społecznej bardzo wyróżnia się wskaźnik akcentujący problemy demograficzne gminy, czyli liczba osób w wieku 65 lat i więcej sięgających po środki z pomocy społecznej na 100 osób w wieku poprodukcyjnym. Wykorzystanie tej formy wsparcia było bardzo zróżnicowane wewnątrz gminy, przyjmując wartości od 0 do blisko 11 osób na 100 mieszkańców. Najgorzej prezentowała się w tym zakresie sytuacja w sołectwach Sucha Struga i Obłazy Ryterskie.

Wykres 13. Liczba korzystających z pomocy społecznej w wieku 65 lat i więcej na 100 osób w wieku poprodukcyjnym

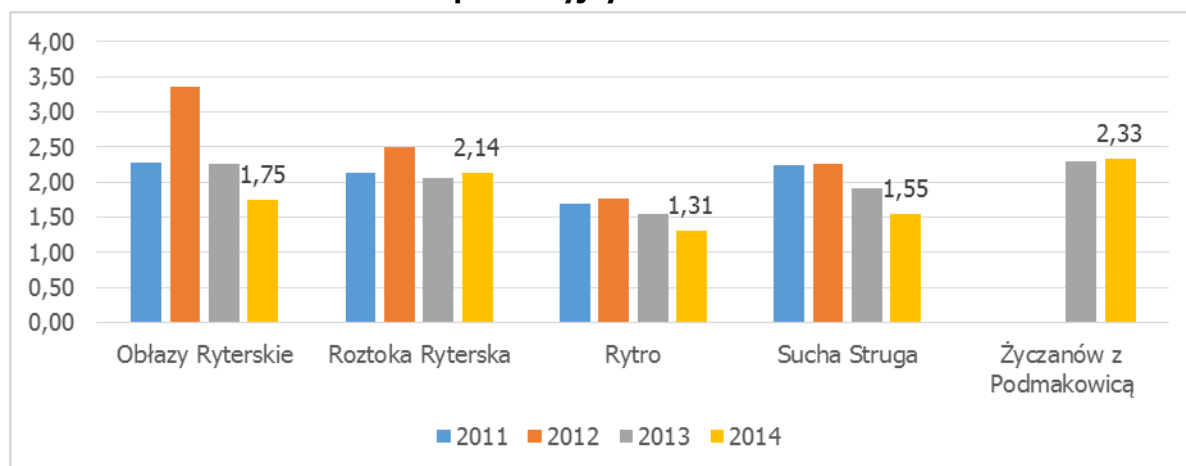

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rytrze

Jednocześnie należy podkreślić, iż w odniesieniu do całej gminy najczęstszymi powodami korzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo, bezrobocie oraz niepełnosprawność. Natomiast najrzadszym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w gminie Rytró jest wielodzietność, objęcie niebieską kartą czy alkoholizm.

Osoby mające status bezrobotnych nie są w stanie zapewnić gospodarstwu stałego źródła dochodu z pracy zarobkowej, co może przekładać się na kondycję finansową wszystkich członków danego gospodarstwa domowego. W przypadku liczby korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym w roku 2014 największą wartość tego wskaźnika odnotowano w sołectwach: Roztoka Ryterska, Życzanów a w latach 2011-2013 w Obłazach Ryterskich. W badanym okresie wskaźnik ten przyjmował wartości od 0,0 do 3,4.

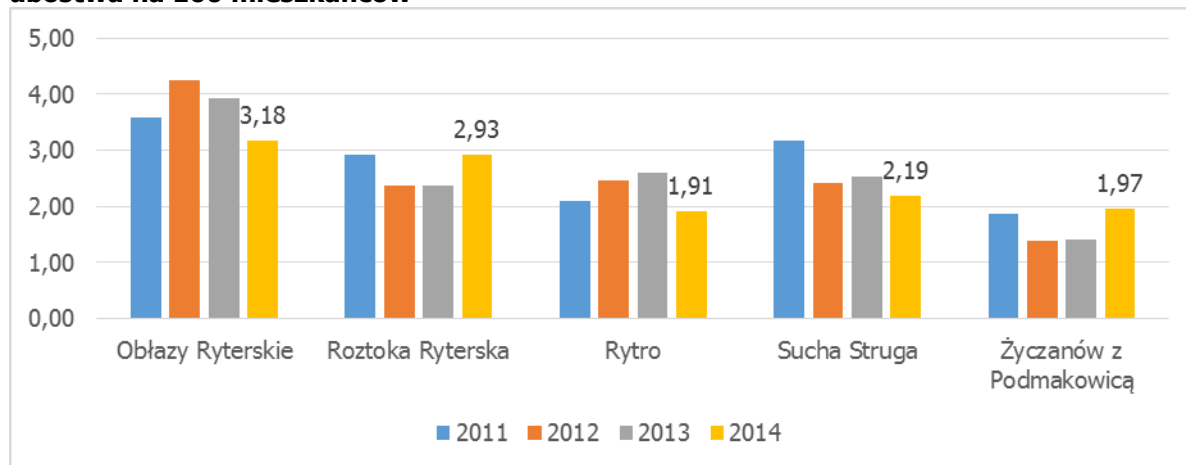
Wykres 14. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rytrze

Ubóstwo jest pojęciem związanym z niemożliwością zaspokojenia podstawowych potrzeb egzystencjalnych. W przypadkach skrajnego ubóstwa może wystąpić biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. W latach 2011-2014 liczba korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców przyjmowała wartości od 1,5 do 4,3. W całym badanym okresie najwyższe wartości tego wskaźnika wystąpiły w sołectwie Rytró, natomiast w dwóch ostatnich latach ze względu na wysokość tego wskaźnika, negatywnie wyróżniało się również sołectwo Oblazy Ryterskie a w ostatnim roku dodatkowo Roztoka Ryterska.

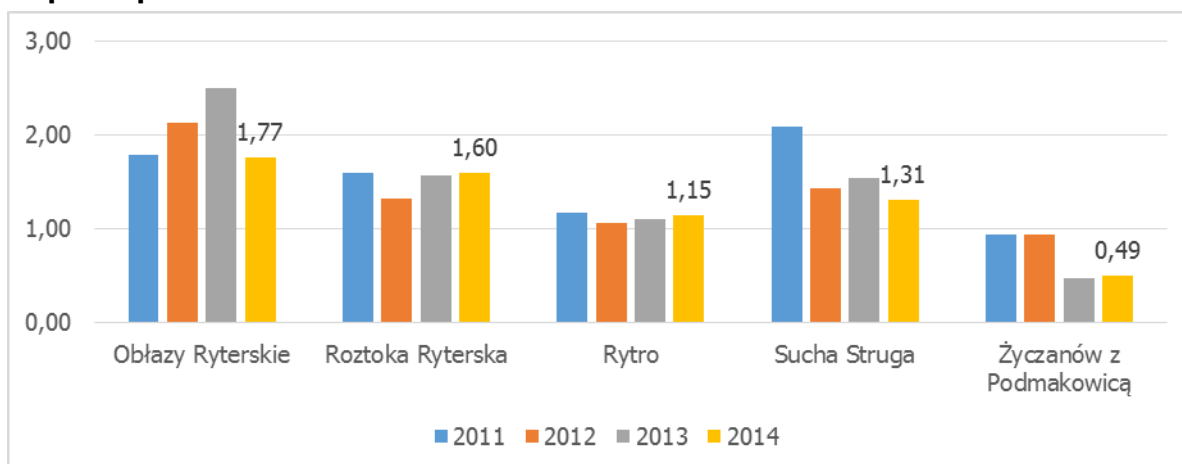
Wykres 15. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rytrze

Osoby mające status niepełnosprawnych są to ludzie, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy powoduje trwałe albo okresowe utrudnienia, ograniczenia, bądź uniemożliwia samodzielną egzystencję. Osoby te mogą mieć problem z podejmowaniem normalnej pracy zarobkowej, często też należą do grup objętych wykluczeniem społecznym. W przypadku liczby korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców, całym badanym okresie najwięcej beneficjentów było w sołectwach: Oblazy Ryterskie i Roztoka Ryterska. Natomiast w badanym okresie wskaźnik przyjmował wartości od 0,5 do 2,5.

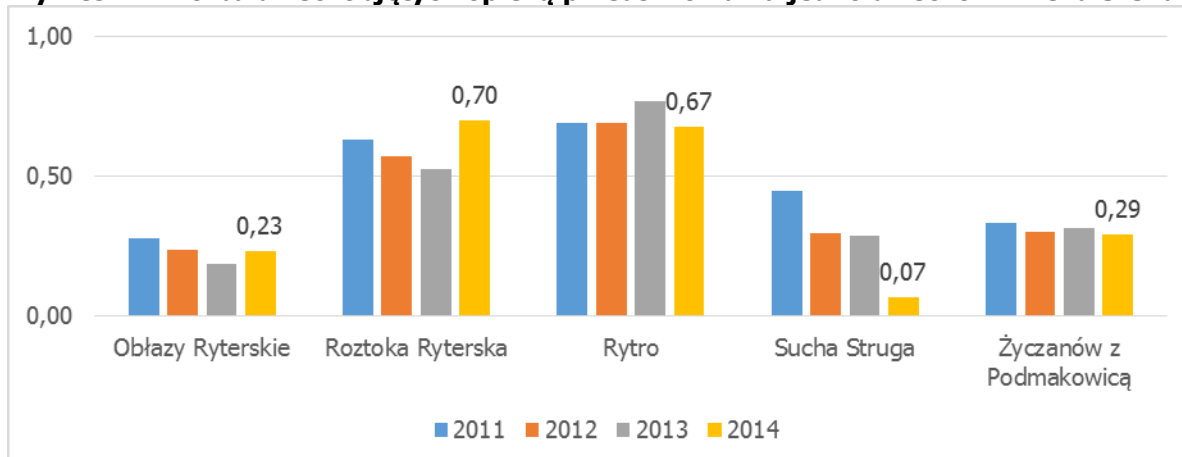
Wykres 16. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rytrze

Decyzja pozostawienia dziecka w domu, pod opieką członków rodziny może wynikać z różnych przesłanek. Natomiast objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym daje możliwość rodzicom aktywnego powrotu na rynek pracy i podjęcia pracy zarobkowej. Najmniej dzieci korzystało z wychowania przedszkolnego na terenach Roztoki Ryterskiej i Rytra.

Wykres 17. Liczba dzieci objętych opieką przedszkolną na jedno dziecko w wieku 3-5 lat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rytrze

Tabela 1. Wskaźniki z zakresu społecznego

Sołectwo	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia na 100 osób w wieku produkcyjnym			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Obłazy Ryterskie	8,24	8,87	7,50	6,71	0,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,71	1,07	1,06	2,29	3,35	2,26	1,75
Roztoka Ryterska	9,84	8,18	7,61	7,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,27	0,00	0,26	0,27	2,14	2,49	2,07	2,14
Rytrze	4,76	4,43	5,04	4,16	0,19	0,10	0,10	0,10	0,44	0,77	0,72	0,67	1,69	1,76	1,54	1,31
Sucha Struga	4,82	5,26	4,50	4,81	0,00	0,11	0,22	0,22	1,54	1,21	1,32	1,09	2,23	2,25	1,92	1,55
Życzanów z Podmakowicą	7,48	5,58	5,69	5,91	0,00	0,00	0,00	0,00	0,47	0,00	0,47	0,49	0,00	0,00	2,29	2,33

Sołectwo	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej bądź ciężkiej choroby na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu przemocy na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Obłazy Ryterskie	1,79	2,13	2,50	1,77	0,72	0,35	0,71	0,35	0,00	0,00	0,00	0,00	3,58	4,26	3,93	3,18
Roztoka Ryterska	1,60	1,32	1,57	1,60	0,80	0,53	0,79	1,33	0,00	0,00	0,00	0,00	2,93	2,37	2,36	2,93
Rytrze	1,17	1,06	1,10	1,15	0,34	0,53	0,43	0,53	0,00	0,00	0,00	0,00	2,09	2,45	2,59	1,91
Sucha Struga	2,08	1,43	1,54	1,31	0,55	0,44	0,77	0,44	0,00	0,00	0,22	0,22	3,18	2,41	2,52	2,19
Życzanów z Podmakowicą	0,93	0,93	0,47	0,49	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,87	1,40	1,42	1,97

Sołectwo	Liczba dzieci z danego obszaru objętych opieką przedszkolną na jedno dziecko w wieku 3-5 lat			
	2011	2012	2013	2014
Obłazy Ryterskie	0,28	0,24	0,18	0,23
Roztoka Ryterska	0,63	0,57	0,52	0,70
Rytrze	0,69	0,69	0,77	0,67
Sucha Struga	0,45	0,30	0,29	0,07
Życzanów z Podmakowicą	0,33	0,30	0,31	0,29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rytrze

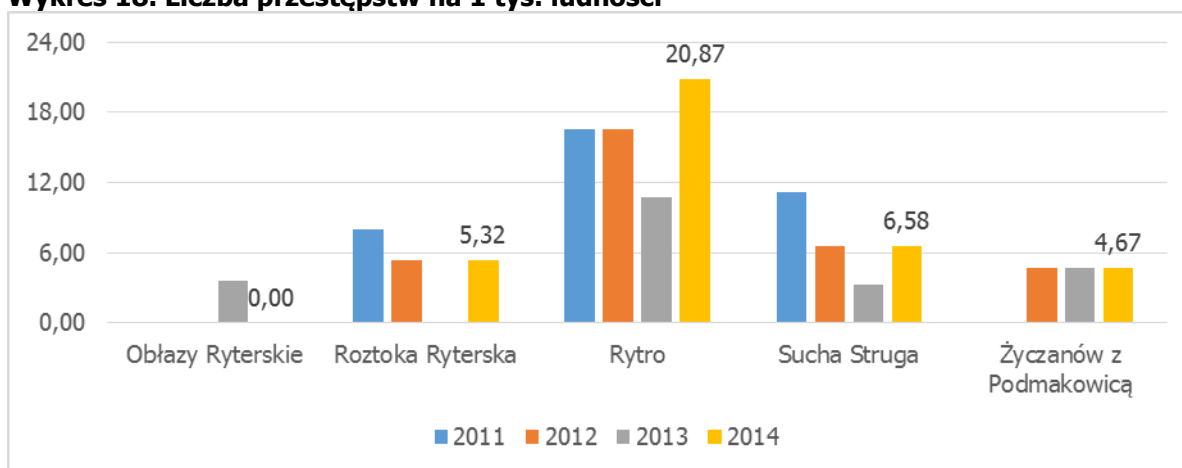
4.1.2 Czynniki bezpieczeństwa

Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z podstawowych kryteriów oceny obszaru, w którym się żyje, pracuje i spędza czas. Przestępczość stanowi ważny czynnik wpływający na jakość życia mieszkańców. W celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych wykorzystano siedem wskaźników z zakresu statystyk policyjnych (omówione zostaną tylko trzy najistotniejszych):

- liczbę przestępstw na 1 tys. ludności;
- liczba kolizji drogowych na 1 tys. ludności;
- liczba kradzieży i rozboje na 1 tys. ludności.

Liczba przestępstw ogółem na 1 tys. mieszkańców pokazuje zagrożenie przestępczością w układzie terytorialnym. Najniższe poczucie bezpieczeństwa w całym analizowanym okresie mogli mieć mieszkańcy sołectwa Rytko.

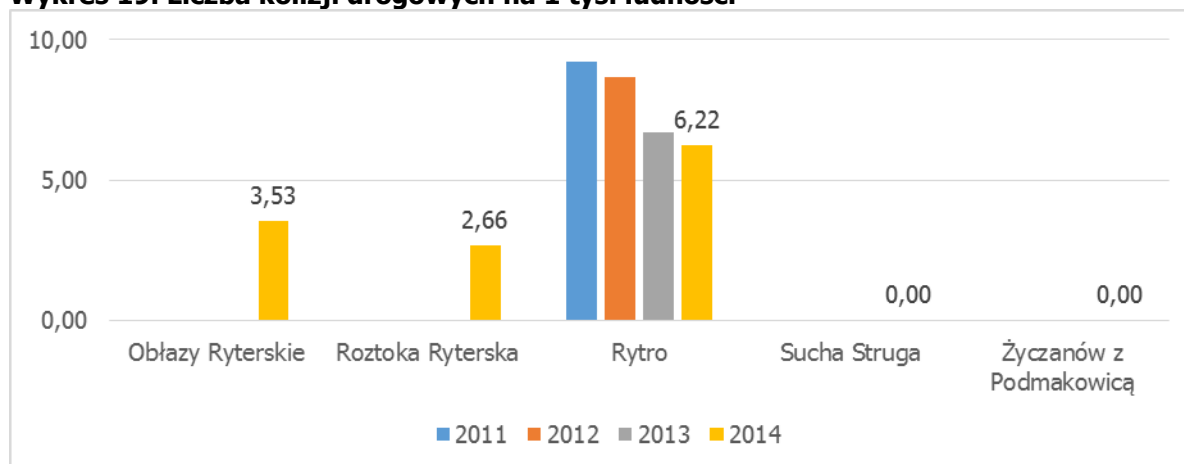
Wykres 18. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Sączu

Przez środek gminy przechodzi jedna droga kategorii krajowej, głównie przez sołectwo Rytko i w nim w latach 2011-2014 odnotowano najwięcej kolizji drogowych. Kolizja jest to wypadek drogowy, w wyniku, którego uszkodzeniu ulega jedynie mienie, a nie osoby w nim uczestniczące. W badanym okresie wskaźnik ten przyjmował wartości od poziomu 0 do ponad 9 na 1 tys. mieszkańców.

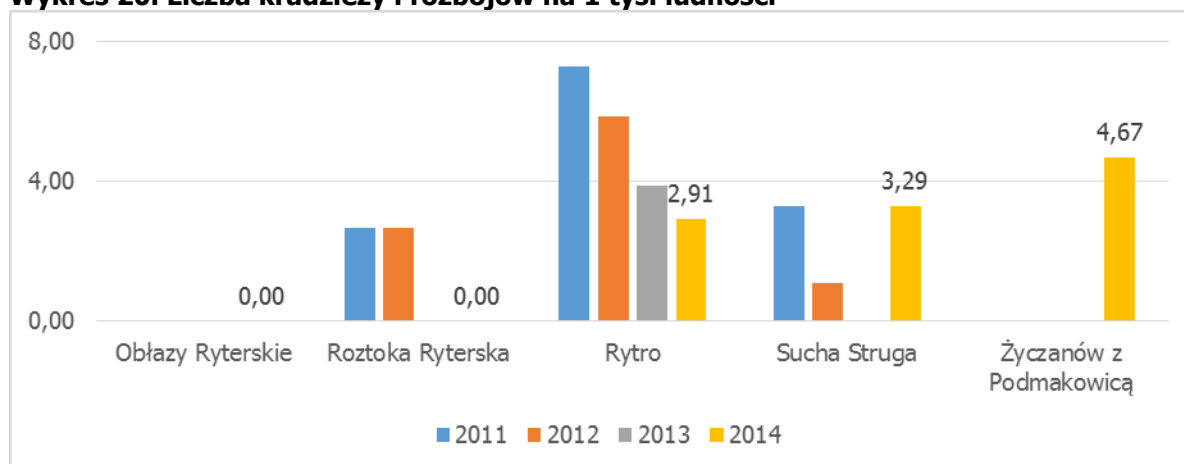
Wykres 19. Liczba kolizji drogowych na 1 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Sączu

Ostatnim wskaźnikiem opisującym kwestie bezpieczeństwa jest liczba kradzieży i rozbojów na 1 tys. ludności. Kategoria kradzież i rozboj obejmuje: kradzież cudzej rzeczy, kradzież z włamaniem, rozboj i wymuszenie rozbojnicze. Kradzież według Kodeksu Karnego jest zaborem cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia. Kategorie związane z rozbojem oznaczają, że w trakcie zaboru jest: użyta przemoc wobec osoby, groźba natychmiastowego użycia przemocy lub doprowadzenie osoby do stanu nieprzytomności czy bezbronności. Najbardziej narażeni w latach 2011-2013 na to przestępstwo byli mieszkańcy Rytra a w 2014 roku mieszkańcy sołectw: Życzanów i Sucha Struga

Wykres 20. Liczba kradzieży i rozbojów na 1 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Sączu

Tabela 2. Wskaźniki z zakresu czynników bezpieczeństwa

Sołectwo	Liczba przestępstw ogółem na 1 tys. mieszkańców				Kradzieże i rozboje 1 tys. mieszkańców				Bójka, pobicie 1 tys. mieszkańców				Uszczerbek na zdrowiu 1 tys. mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Obłazy Ryterskie	0,00	0,00	3,58	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Roztoka Ryterska	7,98	5,32	0,00	5,32	2,66	2,66	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rytko	16,50	16,50	10,68	20,87	7,28	5,83	3,88	2,91	0,49	0,48	0,00	0,00	0,00	0,96	0,00	0,00
Sucha Struga	11,18	6,58	3,29	6,58	3,29	1,10	0,00	3,29	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Życzanów z Podmakowicą	0,00	4,67	4,67	4,67	0,00	0,00	0,00	4,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

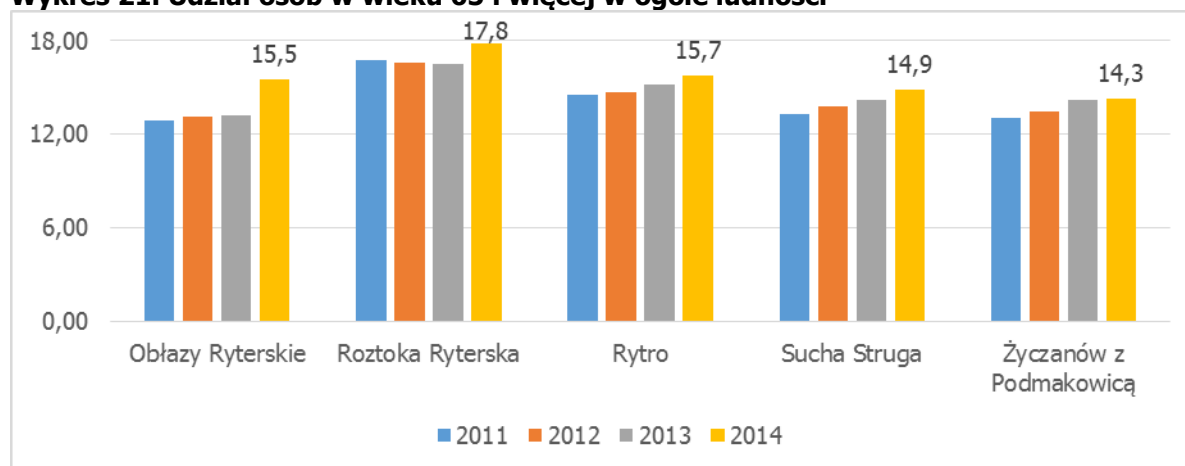
Sołectwo	Uszkodzenie mienia 1 tys. mieszkańców				Wypadki drogowe 1 tys. mieszkańców				Kolizje drogowe 1 tys. mieszkańców				
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	
Obłazy Ryterskie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,53
Roztoka Ryterska	0,00	2,64	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,66
Rytko	1,46	2,41	14,40	1,91	2,43	0,48	1,44	1,91	9,22	8,66	6,72	6,22	
Sucha Struga	0,00	2,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Życzanów z Podmakowicą	0,00	0,00	4,74	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Nowym Sączu

4.1.3 Czynniki demograficzne

Ze względu na szeroko dyskutowane problemy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa, w analizie zjawisk społecznych uwzględniono również dwa wskaźniki z tej dziedziny: wskaźnik obciążenia demograficznego oraz udział osób starszych. Pierwszy z nich wskazuje na niekorzystną tendencję nadmiernego obciążenia ludności w wieku produkcyjnym w ostatnim roku w sołectwie Obłazy Ryterskie i Rytro.

Wykres 21. Udział osób w wieku 65 i więcej w ogólnej ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rytro

Drugi wskaźnik, tj. zwiększający się udział osób starszych, które w przyszłości mogą wymagać odpowiednio dostosowanych placówek do swoich potrzeb, przyjmuje najwyższe wartości w całym badanym okresie w Roztoce Ryterskiej.

Tabela 3. Wskaźniki z zakresu czynników demograficznych

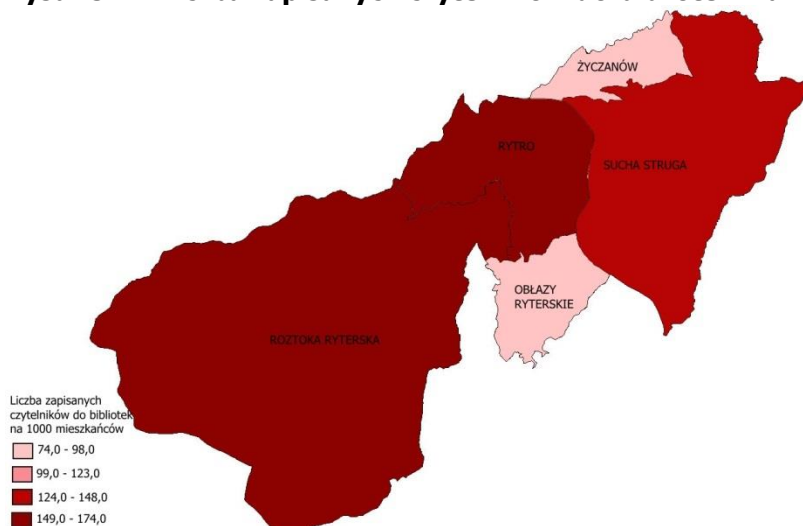
Sołectwo	Wskaźnik obciążenia demograficznego				Udział osób starszych w ogólnej ludności			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Obłazy Ryterskie	59,43	57,54	58,19	65,50	12,90	13,12	13,21	15,5
Roztoka Ryterska	60,68	57,26	57,44	60,68	16,76	16,62	16,54	17,8
Rytro	58,46	59,43	60,85	61,56	14,56	14,67	15,22	15,7
Sucha Struga	56,70	58,06	58,71	57,76	13,27	13,82	14,16	14,9
Życzanów z Podmakowicą	60,90	64,12	61,07	57,36	13,08	13,49	14,22	14,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rytro

4.1.4 Aktywność mieszkańców

Aktywność społeczności lokalnej może mieć istotny wpływ na zmiany zachodzące w ich otoczeniu. Jednym z przejawów aktywności jest liczba aktywnych czytelników korzystających z bibliotek publicznych z danego sołectwa i obszaru miasta. Analizując ten wskaźnik można stwierdzić, że najmniej aktywni są mieszkańcy sołectw Życzanów i Obłazy Ryterskie.

Rysunek 7. Liczba zapisanych czytelników do biblioteki na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rytko

Tabela 4. Wskaźnik z zakresu aktywności mieszkańców

Sołectwo	Liczba zapisanych czytelników do bibliotek na 1000 mieszkańców
	2014
Obłazy Ryterskie	81,0
Rostoka Ryterska	160,0
Rytko	174,0
Sucha Struga	136,0
Życzanów z Podmakowicą	74,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rytko

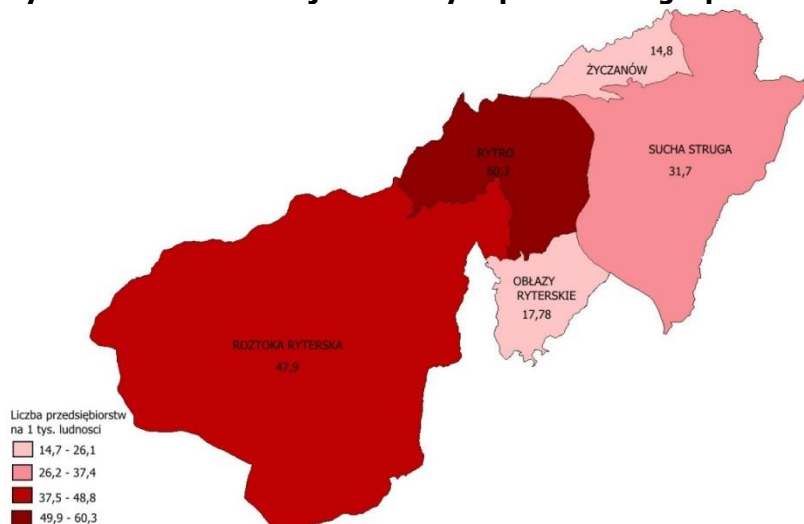
4.2 Diagnoza zjawisk techniczno-środowiskowych

Analizy zjawisk dokonano w oparciu o czynniki gospodarcze, przestrzenne, techniczne i środowiskowe.

4.2.1 Czynniki gospodarcze

Zgodnie ze wskaźnikami uwzględnionym w *Ustawie o rewitalizacji*, sytuacja kryzysowa w danym obszarze może być również związana z niskim poziomem przedsiębiorczości na analizowanym terenie. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej jest wypadkową wielu czynników: począwszy od kapitału ludzkiego, przez położenie gminy, na wsparciu władz lokalnych kończąc. Poziom przedsiębiorczości jest mierzony liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysięcy mieszkańców. Wskaźnik przedsiębiorczości w sołectwach w 2014 roku wahał się od blisko 15 podmiotów do ponad 60 podmiotów na 1 tysięcy mieszkańców.

Rysunek 8. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysiąc ludności w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rytko

W gminie Rytko najniższy poziom przedsiębiorczości odnotowano w sołectwach Życzanów z Podmakowicą i Oblazy Ryterskie.

4.2.2 Czynniki przestrzenne

Czynniki przestrzenno-funkcjonalne charakteryzowane są poprzez: wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stan tej infrastruktury w danym obszarze. W dalszej analizie wykorzystano dwa wskaźniki z tego zakresu:

- dostępność infrastruktury komunalnej – wodociągi;
- dostępność infrastruktury komunalnej – kanalizacja.

Wskaźniki opisujące dostępność infrastruktury pokazują, jaki procent sołectwa jest wyposażony w sieć wodociągową i sieć kanalizacyjną. W całej gminie Rytko występują istotne braki w dostępie ludności do sieciowej infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, a także gazowej. W 2014 roku w dwóch sołectwach: Roztoka Ryterska i Sucha Struga brak było jakiegokolwiek sieci wodno-kanalizacyjnych, natomiast w sołectwie Życzanów z Podmakowicą do komunalnej infrastruktury kanalizacyjnej dostęp miało zaledwie 88% mieszkańców sołectwa, natomiast infrastruktury wodociągowej na tym obszarze nie było. W całej gminie Rytko nie ma dostępu do instalacji gazowej.

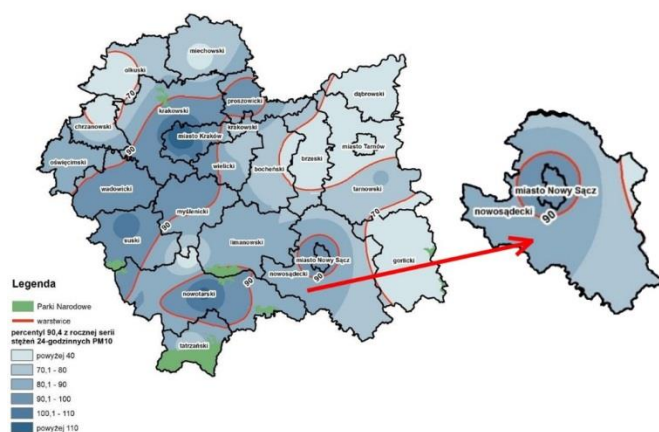
4.2.3 Czynniki techniczno-środowiskowe

Kolejną badaną grupą czynników, o której mowa w *Wytycznych Ministerstwa* są czynniki związane ze stanem technicznym zabudowy znajdującej się na terenie gminy oraz ze standardami środowiska, w tym gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. W dalszej analizie wykorzystano cztery wskaźniki z tego zakresu:

- poziom zanieczyszczenia pyłami z palenisk domowych;
- zagrożenie azbestem;
- liczba zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków na 1km²;
- liczba interwencji Ochotniczej Straży Pożarnej na 1 tys. mieszkańców.

Dodatkowo diagnozę wzbogacono o analizę treści raportu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie pod tytułem *Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku*. Wskazuje on na przekroczenie emisji PM10 oraz PM2,5 (emisja pyłu zawieszzonego o najdrobniejszych frakcjach mogących łatwo przedostać się do dróg oddechowych) z palenisk lokalnych.

Rysunek 9. Stężenie pyłu zawieszonego PM10 – kryterium ochrony zdrowia

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie

Rysunek 10. Stężenie pyłu zawieszonego PM2,5 – kryterium ochrony zdrowia

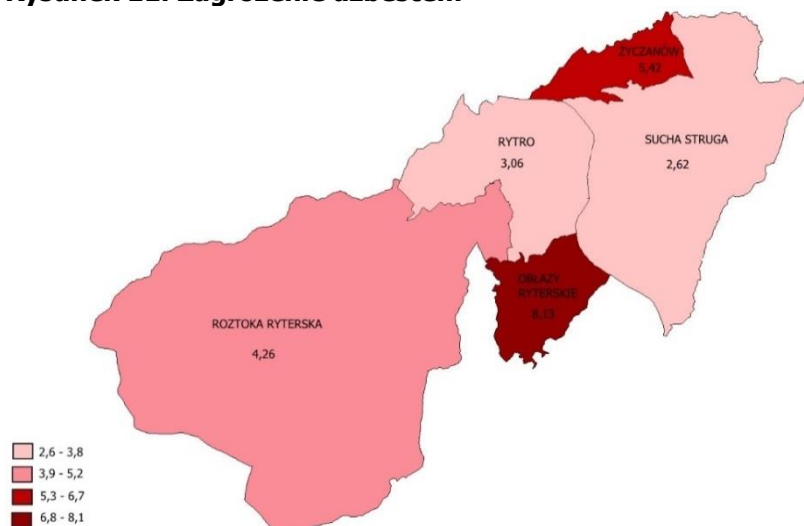

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie

Mieszkańcy całej gminy Rytro są równomiernie narażeni na emisję pyłów zawieszonych PM10 oraz PM2.5. Wysokie stężenie pyłów zawieszonych ma wpływ na zachorowalność mieszkańców na choroby układu oddechowego, alergie oraz choroby nowotworowe. Częstsze zapadanie na choroby układu oddechowego wiąże się z większą liczbą porad udzielanych przez lekarzy oraz istotnym zagrożeniem dla życia i zdrowia mieszkańców.

Wskaźnikiem również związany ze środowiskiem, w którym przebywają mieszkańcy gminy jest wskaźnik narażenia na szkodliwe działanie budynków zawierających wyroby z azbestu. Dowiedziono, że azbest ma oddziaływanie rakotwórcze, dlatego powinien być niezwłocznie usuwany z budynków, jednakże usuwanie azbestu jest czynnością skomplikowaną i generującą znaczne koszty. W 2014 roku najwięcej osób było wystawionych na niekorzystne działanie azbestu w Obłazach Ryterskich.

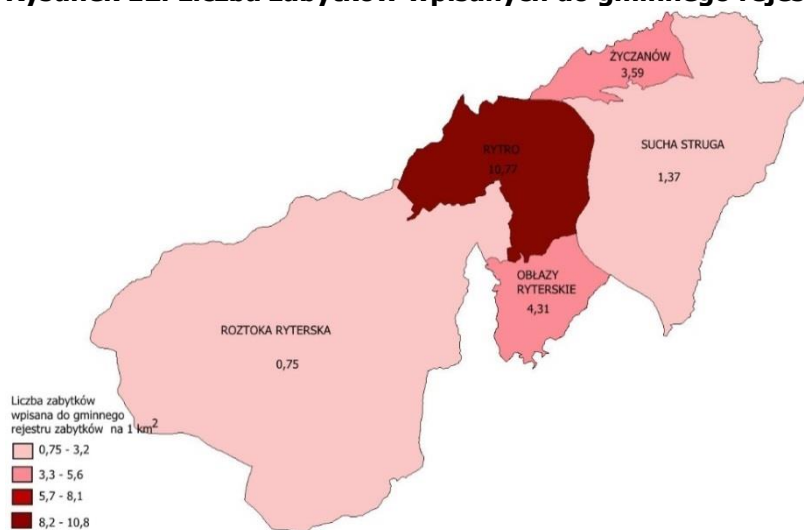
Rysunek 11. Zagrożenie azbestem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rytró

Kolejnym wskaźnikiem z zakresu czynników techniczno-środowiskowych jest liczba zabytków na 1 km². W 2014 roku najczęściej zabytków ujętych w gminnej ewidencji było w sołectwach Rytró i Obłazy Ryterskie. Obiekty te – często o funkcjach mieszkaniowych - są bardzo często w złym stanie technicznym, co przekłada się na obraz stanu zasobu mieszkaniowego na obszarze gminy.

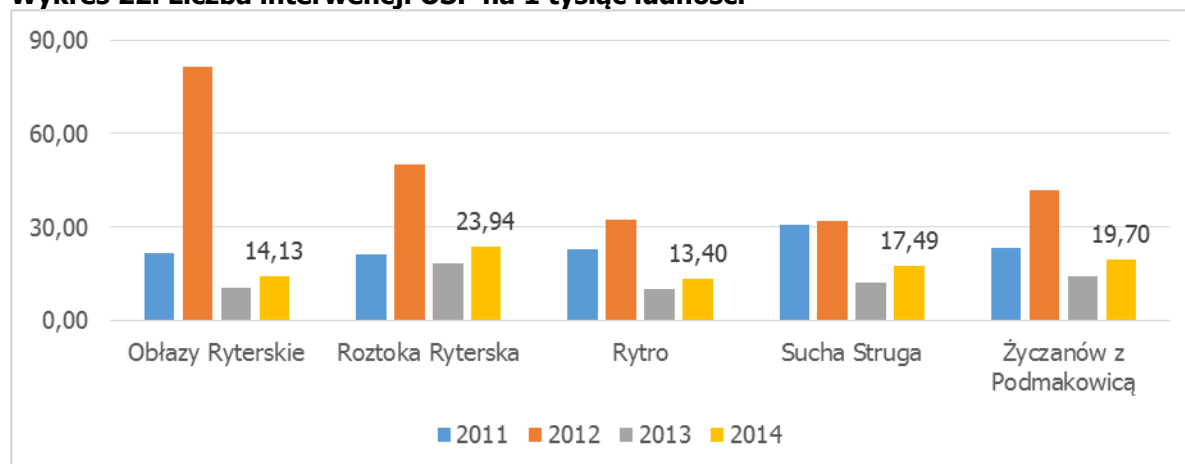
Rysunek 12. Liczba zabytków wpisanych do gminnego rejestru zabytków na 1 km²

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rytró

Ostatnim wskaźnikiem z analizowanych czynników jest wskaźnik związany z działalnością Ochotniczej Straży Pożarnej. Liczba interwencji Ochotniczej Straży Pożarnej może wynikać między innymi ze stanu urządzeń grzewczych, wypalania pól oraz innych zdarzeń losowych. W latach 2011-2014 wskaźnik ten przyjmował wartości z przedziału od ponad 21 do blisko 82 interwencji na tysiąc mieszkańców. W roku 2014 najczęściej interwencji na jednego mieszkańca było w Rożtoce Ryterskiej.

Wykres 22. Liczba interwencji OSP na 1 tysiąc ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ochotniczej Straży Pożarnej

Tabela 5. Wskaźnik z zakresu zjawisk techniczno-środowiskowych

Sołectwo	Zjawiska gospodarcze	Zjawiska przestrzenne		Zjawiska techniczne				Zjawiska środowiskowe	
	Liczba przedsiębiorstw na 1 tys. ludności	Dostępność infrastruktury komunalnej - wodociągi	Dostępność infrastruktury komunalnej - kanalizacja	Liczba interwencji OSP na 1 tys.				Zabytki Liczba zabytków wpisana do gminnej ewidencji zabytków na 1 km ²	Zagrożenie azbestem na 100 osób
		2014	2014	2014	2011	2012	2013	2014	2014
Oblazy Ryterskie	17,7	1,00	1,00	21,51	81,56	10,71	14,13	4,31	8,13
Roztoka Ryterska	47,9	0,00	0,00	21,28	50,13	18,37	23,94	0,75	4,26
Rytró	60,3	1,00	0,91	22,82	32,23	10,08	13,40	10,77	3,06
Sucha Struga	31,7	0,00	0,00	30,70	31,80	12,07	17,49	1,37	2,62
Życzanów z Podmakowicą	14,8	0,00	0,88	23,36	41,86	14,22	19,70	3,59	5,42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rytró

4.3 Wybór obszarów zdegradowanych wraz z uzasadnieniem

Ostatnim etapem diagnozy jest wskazanie obszarów zdegradowanych, które po pierwsze wykazują kumulację negatywnych zjawisk społecznych oraz dodatkowo w pozostałych analizowanych zjawiskach wykazują nagromadzenie negatywnych cech.

Na podstawie uzyskanego wskaźnika sum standaryzowanych dla zakresu **społecznego**, jako obszary o szczególnej koncentracji problemów w tym obszarze można wytypować następujące sołectwa: **Rytró, Sucha Struga, Oblazy Ryterskie, Roztoka Ryterska**. W wymienionych sołectwach na uwagę zasługiwały problemy związane z ogólnym korzystaniem ze środków pomocy społecznej, bezrobociem, ubóstwem. Również bezpieczeństwo w tych sołectwach, było na niezadowolający poziomie, szczególnie w miejscowości Rytró. Niepokojąca jest kwestia związana z niekorzystnymi zmianami demograficznymi a w szczególności stale rosnący udział osób starszych, który najwyższy był w sołectwach Roztoka Ryterska i Rytró.

Tabela 6. Wartości wskaźnika sum standaryzowanych dla zjawisk społecznych

Sołectwo	Zjawiska społeczne	Zjawiska techniczno-środowiskowe
Rytro	40,98	1,3
Sucha Struga	34,55	4,3
Obłazy Ryterskie	33,37	3,5
Roztoka Ryterska	26,17	4,9
Życzanów z Podmakowicą	17,14	4,4

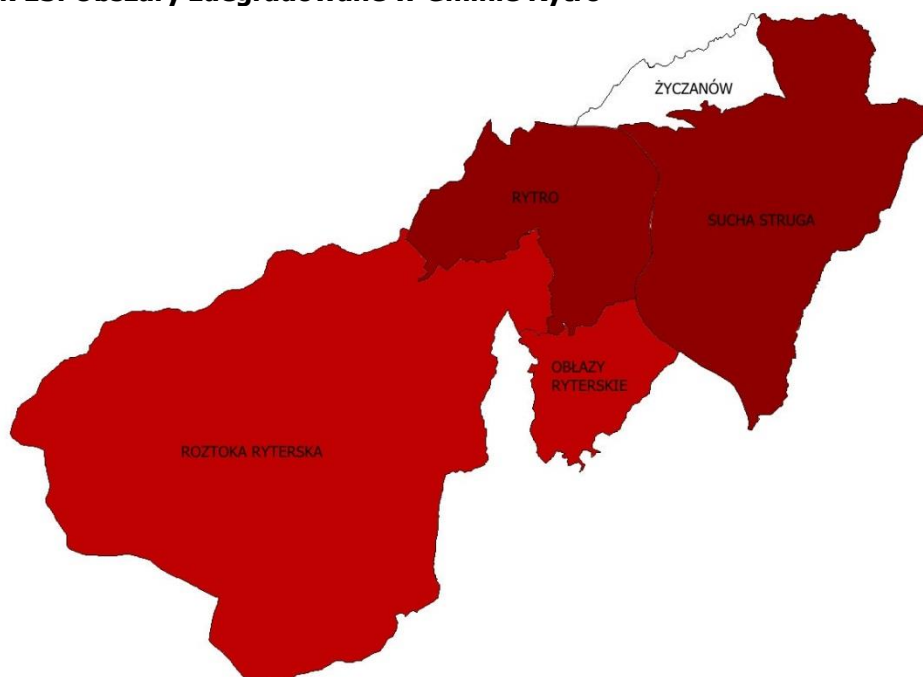
Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Opierając się na tak przeprowadzonym postępowaniu badawczym możliwe było wyznaczenie **czterech sołectw: Rytro, Sucha Struga, Obłazy Ryterskie, Roztoka Ryterska**, które charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk, tj. noszą znamiona obszaru zdegradowanego w pierwszej kolejności w oparciu o czynniki społeczne, a następnie pozostałe.

Tabela 7. Wartości wskaźnika degradacji

Sołectwo	Wskaźnik degradacji
Rytro	42,32
Sucha Struga	38,87
Obłazy Ryterskie	36,83
Roztoka Ryterska	31,11
Życzanów z Podmakowicą	21,57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Rysunek 13. Obszary zdegradowane w Gminie Rytro

Źródło: Opracowanie własne

5 WSKAZANIE OBSZARU REWITALIZACJI WRAZ Z UZASADNIENIEM

Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy oraz badań ilościowych i jakościowych obecnej sytuacji w Gminie Rytków, a także **oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności wyrażone podczas warsztatów rewitalizacyjnych**, doprowadziły do **wyodrębnienia obszaru rewitalizacji na terenie gminy**, który cechuje się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów.

Badania ilościowe obejmowały:

- badania metodą CAWI mieszkańców dot. jakości życia w Gminie Rytków i poszczególnych sołectwach (liczba wypełnionych ankiet: 85 ankiet, czas badania: 2015.12.29 – 2016.02.15)
- badania metodą CAWI liderów lokalnych dot. problemów i potencjałów sołectwa w Gminie Rytków (liczba wypełnionych ankiet: 16 ankiet, czas badania: 2016.01.11 – 2016.02.15). Do wyrażenia swoich opinii w badaniach zaproszono osoby mieszkające lub pracujące na obszarze Gminy Rytków, pełniące w różnych organizacjach i instytucjach zlokalizowanych na terenie gminy znaczące funkcje.

Badania ilościowe przeprowadzono z wykorzystaniem techniki zogniskowanych wywiadów grupowych. Na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizacji przeprowadzono 1 wywiad grupowy, w którym uczestniczyło łącznie 6 osób – przedstawiciele GOPS urzędnicy, sołtysi. Szeroki udział mieszkańców na każdym etapie wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji gwarantuje, że wybrane obszary są odpowiedzią na rzeczywiste zapotrzebowanie mieszkańców Gminy Rytków. Trafne dopasowanie do dostrzeganych i wskazywanych przez mieszkańców problemów pozwoli na podjęcie działań naprawczych, które dadzą oczekiwane przez społeczeństwo efekty.

Wyznaczono obszar rewitalizacji o **łącznej powierzchni 170,07 ha** (tj. **4,06%** powierzchni gminy), **zamieszkałe przez 1 150 osób** (tj. **29,85%** populacji gminy Rytków). Składa się on z **2 podobszarów**:

- podobszar 1. Rytków - centrum;
- podobszar 2. Sucha Struga – centrum.

5.1 Podobszar 1: Rytków - centrum

Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 8. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Rytków

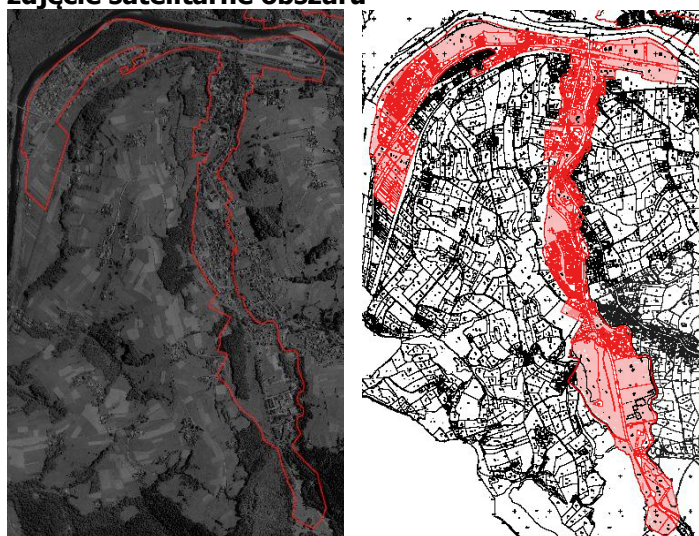
Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	<ol style="list-style-type: none">1. Relatywnie duża liczba osób korzystająca ze wsparcia z powodu długotrwałej bądź ciężkiej choroby.2. Relatywnie duża liczba klientów pomocy społecznej mających problem z nadużywaniem alkoholu.3. Dużo rodzin wielodzietnych, z których część objęta jest wsparciem opieki społecznej.	<ol style="list-style-type: none">1. Wysoka aktywność społeczna mierzona aktywnością w organizacjach pozarządowych.2. Wysoki udział w kulturze mierzony aktywnością czytelnictwem.3. Duża liczba dzieci objętych opieką przedszkolną.4. Koncentracja usług (centrum administracyjne).

	<p>4. Relatywnie wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego i duży udział osób starszych.</p> <p>5. Najwyższy w gminie wskaźnik przestępstw, w tym w szczególności kradzieży, rozbojów, bójek, uszkodzenia mienia.</p> <p>6. Dużą liczbą zdarzeń komunikacyjnych (wypadki, kolizje, ranni).</p> <p>7. Brak warunków do prowadzenia działalności kulturalnej.</p>	<p>5. Silna motywacja mieszkańców w kierunku aktywnego rozwoju gminy.</p> <p>6. Inicjowanie działań społecznych.</p> <p>7. Dobrze działający zespół regionalny.</p> <p>8. Naturalne centrum integracji.</p>
<p>Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)</p>	<p>1. Brak wyraźnej dominanty w postaci jasno zdefiniowanego centrum miejscowości.</p> <p>2. Brak zagospodarowanego, centralnego miejsca imprez kulturalno-sportowych co przekłada się na małą ilość miejsc rozrywkowo - kulturalnych</p> <p>3. Duża liczba starszych budynków, niektóre w złym stanie technicznym.</p> <p>4. Niezagospodarowane brzegi rzeki Poprad.</p> <p>5. Niewykorzystane tereny pod działalność gospodarczą wzdłuż drogi krajowej.</p> <p>6. Niewykorzystane tereny przy wygaszanej stacji PKP.</p> <p>6. Problem z zanieczyszczeniem powietrza – niska emisja.</p>	<p>1. Dobra dostępność.</p> <p>2. Wysoki wskaźnik przedsiębiorczości.</p> <p>3. Wysoki wskaźnik dostępności infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej.</p> <p>4. Centrum usług.</p> <p>5. Stacja narciarska – Ryterski Raj wraz z infrastrukturą sportowo-rekreacyjną.</p> <p>6. Rozwinięta infrastruktura hotelowo-konferencyjna (kompleks hotelowy Perła Południa).</p> <p>7. Rozwinięta oferta agroturystyczna.</p> <p>8. Walory krajobrazowe (możliwość rozwoju agroturystyki).</p> <p>9. Dobry dostęp do komunikacji publicznej.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Jednocześnie podobszar **Rytko – centrum** wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym: **sołectwo Rytko**, na którym się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 14. Podobszar rewitalizacji Rytko - centrum z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru

Źródło: Urząd Gminy Rytko

Położenie podobszaru: obszar obejmujący tereny zabudowane położone wzdłuż DK 87 od cmentarza do mostu na Popradzie oraz wzdłuż drogi powiatowej Rytko - Roztoka Wielka od przejazdu kolejowego do Hotelu Perła Południa. Obszar obejmuje: osiedle nad Popradem, nowe osiedle, osiedle przy stadionie, obszar centrum od zajazdu do stacji PKP, zabudowania wzdłuż

drogi powiatowej od przejazdu kolejowego do szkoły podstawowej, zabudowania wzdłuż drogi powiatowej Rytró – Roztoka Wielka, osiedle za szkołą, Wilkówkę, obszar pod Hotelem Perła Południa do Parku linowego Ab-landia.

Powierzchnia podobszaru: 101,90 ha;

Ludność podobszaru: 880 osób;

Opis podobszaru: Podobszar obejmuje zasadniczą część miejscowości Rytró. Wzdłuż DK 87 obszar o funkcjach w przeważającej części usługowo-handlowych (sklepy, zajazd, obiekty gastronomiczne, stacja benzynowa, obiekty usługowe, stacja PKP). W tej części znaczna część terenu niewykorzystana. W części o dużym potencjale (obszar PKP z budynkami i infrastrukturą).

Obszar rewitalizowany obejmuje teren wzdłuż rzeki Poprad, tzw. Płos. Teren ten jest szczególnie istotny dla Gminy Rytró. Sąsiedztwo rzeki Poprad oraz obszaru leśnego na działce 594/18 pozwala i zachęca, by kompleksowo zagospodarować go dla potrzeb rekreacji i wypoczynku.

Miejsce to, kilkadziesiąt lat temu chętnie odwiedzane i wykorzystywane jako plażowisko czy też miejsce spotkań, aktualnie jest zaniedbane i bardziej odstrasza niż przyciąga.

Część podobszaru rewitalizowanego położona wzdłuż drogi powiatowej Rytró - Roztoka Wielka w swojej dolnej części stanowi naturalne centrum miejscowości z nagromadzeniem obiektów i funkcji centrotwórczych (budynki Urzędu Gminy, Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Kościół, ale także obiekty handlowe i usługowe takie jak hala sportowa, pensjonaty, ośrodki wypoczynkowe i sklepy wielobranżowe.

Zabudowania oddalone od osi ulicy o ok. 50 do 150 metrów w każdą stronę, nie tworzą zwartej linii zabudowy. Stan budynków jest zróżnicowany, architektura niejednolita.

Część podobszaru rewitalizowanego położona wzdłuż drogi powiatowej Rytró - Roztoka Wielka w swojej górnej części stanowi tereny niezabudowane i niezagospodarowane. Teren jest zaniedbany i niewykorzystany zgodnie ze swoim przeznaczeniem.

Wyposażenie w podstawową infrastrukturę można określić jako dostateczne. Modernizacji wymagają drogi gminne położone w dolnej części obszaru rewitalizowanego. Na całym obszarze brak sieci wodociągowej. W niektórych obszarach należy rozbudować istniejącą sieć kanalizacyjną.

5.2 Podobszar 2: Sucha Struga - centrum

Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 9. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Sucha Struga

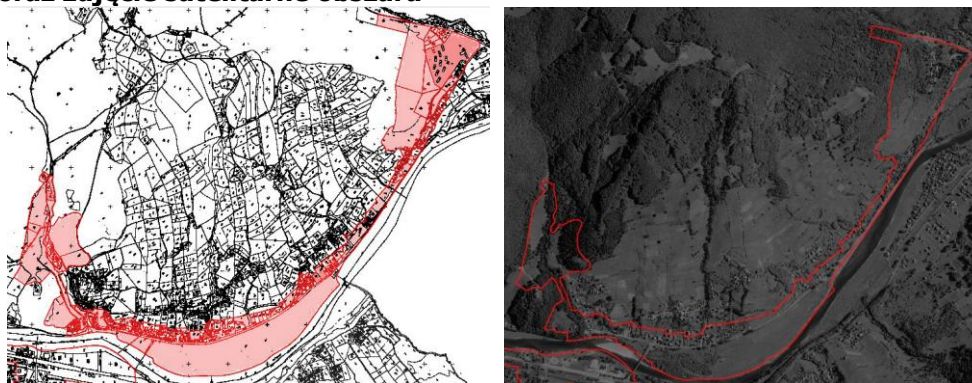
Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	<ol style="list-style-type: none">1. Duża liczba mieszkańców korzystająca ze wsparcia pomocy społecznej, w tym m.in. z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz pozostawania bez pracy i alkoholizmu.2. Osoby niepełnosprawne i starsze potrzebujące wsparcia.3. Występujące zjawiska przemocy domowej.4. Zauważalny problem ubóstwa.	<ol style="list-style-type: none">1. Naturalne miejsce spotkań mieszkańców Rytra (zamek).2. Gościnność mieszkańców.3. Prężnie działające dwa stowarzyszenia.4. Działające przedszkole.

	<ol style="list-style-type: none">5. Bardzo wysoki odsetek starszych mieszkańców.6. Mała aktywność społeczno-ekonomiczna ludzi.7. Brak miejsca skupiającego mieszkańców miejscowości np. świetlica wiejska.8. Brak oferty zagospodarowania czasu wolnego dla mieszkańców przede wszystkim młodzieży i osób starszych.9. Brak oferty i zaplecza kulturalnego.	
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno- funkcjonalne)	<ol style="list-style-type: none">1. Brak infrastruktury kanalizacyjnej.2. Brak infrastruktury wodociągowej.3. Problem z zanieczyszczeniem powietrza – niska emisja.4. Relatywnie duża liczba starszych budynków w złym stanie technicznym.5. Zły stan techniczny część dróg ogranicza powiązania wewnątrz i potęguje uciążliwość wynikającą z ruchu samochodowego.6. Brak wystarczającej infrastruktury mostowej – brak dobrego (dogodnego) połączenia sołectwa z gminą.7. Górzysty teren uniemożliwia rozwój zabudowy, ogranicza dostępność do wielu obszarów, powoduje trudności w uzbrojeniu terenów i wysokie koszty realizacji sieci infrastruktury technicznej i komunikacji.8. Nasilający się problem bezpieczeństwa psów.	<ol style="list-style-type: none">1. Walory krajobrazowe (możliwość rozwoju agroturystyki).2. Rozwinięta oferta agroturystyczna.3. Dogodne położenie komunikacyjne.4. Zabytki historyczne – zamek Ryterski.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Jednocześnie podobszar **Sucha Struga - centrum** wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym: **sołectwo Sucha Struga**, na którym się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 15. Podobszar rewitalizacji **Sucha Struga - centrum** z uwzględnieniem działek (1:5 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru

Źródło: Urząd Gminy Rytró oraz www.google.pl/maps

Położenie podobszaru: obszar obejmujący tereny miejscowości Sucha Struga od Zamku do Wyśniego Końca (teren wzdłuż drogi powiatowej Rytró - Sucha Struga - Głębokie – pierwsza linia zabudowy, obszar nad rzeką Poprad);

Powierzchnia podobszaru: 68,17 ha;

Ludność podobszaru: 270 osób;

Opis podobszaru: Podobszar stanowiący centrum miejscowości Sucha Struga charakteryzuje się zwartą linią zabudowy wzdłuż drogi powiatowej oraz terenem niezabudowanym i niezagospodarowanym położonym wzdłuż rzeki Poprad.

Obszar o niskiej spójności estetycznej biorąc pod uwagę teren zalewowy wzdłuż rzeki Poprad. Na obszarze brak podstawowej infrastruktury charakterystycznej dla centrum miejscowości (niekompletna lub zdegradowana infrastruktura drogowa, brak chodników). Brak także infrastruktury służącej rekreacji mieszkańców, miejsca koncentracji usług (miejsce spotkań, itp.), a także ogólnodostępnej infrastruktury umożliwiającej odpoczynek i spotkania (zagospodarowany skwer, plac stanowiący naturalne miejsce spotkań). Brak także infrastruktury służącej rekreacji mieszkańców (boisko sportowej).